

Socialförsäkringen i siffror

Socialförsäkringen i siffror

Socialförsäkringen i siffror

Socialförsäkringen i siffror

Socialförsäkringen i siffror

Socialförsäkringen i siffror

Socialförsäkringen i siffror

Socialförsäkringen i siffror

Socialförsäkringen i siffror

Socialförsäkringen i siffror

Socialförsäkringen i siffror

Tilltro till försäkringen

Socialförsäkringen i siffror

Socialförsäkringen i siffror

Socialförsäkringen i siffror

Socialförsäkringen i siffror

Socialförsäkringen i siffror

Socialförsäkringen i siffror

Socialförsäkringen i siffror

Socialförsäkringen i siffror

Socialförsäkringens finansiella omfattning 97

Ekonomisk trygghet för familjer och barn 104

Föräldrapenning med anledning av ett barns födelse 104

Tillfällig föräldrapenning 106

Pappadagar 108

Havandeskapspenning 109

Barnbidrag 110

Barnpension 111

Underhållsstöd 112

Bostadsbidrag 114

Vårdbidrag för funktionshindrade barn 116

Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp 118

Sjukpenning 118

Arbetslivsinriktad rehabilitering 120

Förtidspension och sjukbidrag 122

Arbetsskadeersättning 125

Handikappersättning 126

Assistansersättning 127

Närståendepenning 128

Bilstöd till handikappade 129

Läkemedel 130

Tandvård 131

Ekonomisk trygghet vid ålderdom m m 132

Ålderspension 132

Pensionstillskott 135

Bostadstillägg till pensionärer (BTP) 136

Efterlevandepension till vuxna 138

Delpension 141

Intjänad ATP-poäng 142

Arbetslöshetsförsäkringen 144

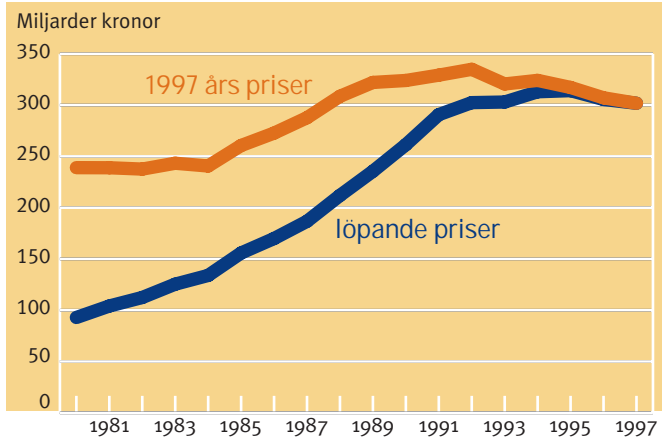

Socialförsäkringen i siffror

Socialförsäkringens finansiella omfattning

Socialförsäkringens utgifter var år 1997 sammanlagt 302 miljarder kronor. Sedan 1980 har utgifterna i 1997 års prisnivå stigit med 26 procent.

Socialförsäkringens utgifter

Ökningen var mycket kraftig under andra hälften av 1980-talet. Efter en kontinuerlig uppgång fram till 1992 har de totala utgifterna uttryckt i fasta priser därefter minskat år från år. År 1997 var socialförsäkringens reala utgifter tillbaka på 1988 års nivå.

Under perioden 1980–1997 är det främst utgifterna för ålderspension som har ökat. Långsiktigt har också stödet till barnfamiljer stigit, även om utgifterna sjönk mellan 1994 och 1997.

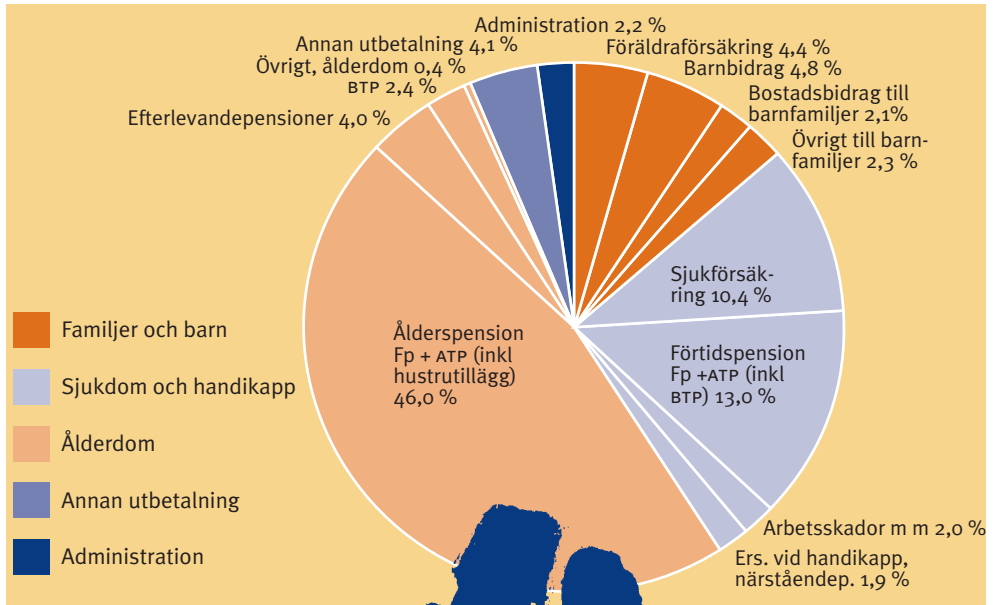
Socialförsäkringens utgifter 1996, 1997 och 1998. Miljoner kronor

Försäkringsgren/-förmån	1996	1997	1998 prel.
<i>Ekonomisk trygghet för familjer och barn</i>			
Föräldraförsäkring	14 210	13 282	14 135
Barnbidrag	14 577	14 424	16 830
Bostadsbidrag till barnfamiljer och ungdomar	8 373	6 195	5 757
Vårdbidrag för handikappade barn	1 496	1 567	1 656
Bidragsförskott m m	4 648	.	.
Underhållsstöd	.	4 518	4 583
Barnpension			
Folkpension	288	287	286
ATP	623	630	634
Bidrag vid adoptioner	.	20	18
Summa	44 215	40 923	43 899
<i>Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp</i>			
<i>Sjukförsäkring</i>			
Sjukpenning och rehabiliteringsers	17 084	15 884	20 777
Sjukvårdsförmåner m m	15 686	15 390	1 857
Förtidspension/sjukbidrag m m			
Folkpension	13 460	13 511	13 554
ATP	23 190	23 478	23 610
Bostadstillägg till förtidspension	2 183	2 237	2 333
Handikappersättning	968	979	996
Arbetskskadeersättning	6 334	6 080	6 015
Bilstöd	255	214	211
Assistansersättning	4 184	4 496	5 192
Övrig ersättning	152	161	176
Summa	83 496	82 430	74 721
<i>Ekonomisk trygghet vid ålderdom m m</i>			
<i>Ålderspension</i>			
Folkpension	53 090	52 886	52 674
ATP	82 950	86 045	88 900
Efterlevandepension			
Folkpension	1 655	793	476
ATP	11 101	11 425	11 718
Bostadstillägg till pensionärer	7 740	7 307	7 202
Delpension	1 710	1 065	585
Övrig pension	107	95	99
Summa	158 353	159 616	161 654
<i>Annan utbetalning</i>			
Utbildningsbidrag	9 761	9 575	¹
Kontant arbetsmarknadsstöd	2 412	1 865	¹
Dagpenning till värnpliktiga m m	36	25	¹
Familjebidrag till vPL	185	337	¹
Övrigt	473	459	¹
Summa	12 867	12 261	¹
<i>Administration</i>	6 609	6 589	¹
Totalt	305 540	301 819	¹

¹ Uppgiften finns inte tillgänglig.

Mer än hälften av socialförsäkringens utgifter (53 procent eller 160 miljarder kronor 1997) går till ålderspensionärer och efterlevande, vilket framgår av följande figur och tabell. Drygt en fjärdedel (27 procent eller 82 miljarder kronor) går till sjuka och funktionshindrade. Stödet till barnfamiljer utgör ungefär en sjundedel (14 procent eller 41 miljarder kronor) av de totala utgifterna. Därutöver finns vissa andra ersättningar (4 procent eller 12 miljarder kronor). Försäkringskassornas och Riksförsäkringsverkets administration står för resterande del av kostnaderna (2 procent eller 6,5 miljarder kronor).

Socialförsäkringens utgifter 1997

Socialförsäkringen finansieras främst genom socialavgifter, allmänna egenavgifter, ränteavkastning från fonder samt allmänna skattemedel.

Socialförsäkringens inkomster och utgifter 1997. Miljoner kronor

Försäkringsgren	Inkomster				Summa	Utgifter	Överskott/ underskott
	Avgifter	Räntor	Statliga medel enl. lag	Förs. premier, underhålls- skyldiga, kommuner			
Sjukförsäkring	65 533	–	6	–	65 539	44 556	+20 983
Folkpension	43 673	–	26 350	–	70 023	70 023	–
ATP	87 125	57 110	–	–	144 235	121 578	+22 657
Bostadstillägg, BTP	–	–	9 454	90	9 544	9 544	–
Arbetskadeförsäkring	10 063	–	200	–	10 263	6 080	+ 4 183
Delpension	1 491	562	–	–	2 053	1 065	+ 988
Barnbidrag	–	–	14 424	–	14 424	14 424	–
Underhållsstöd	–	–	3 023	1 495	4 518	4 518	–
Bostadsbidrag till barn- familjer och ungdomar	–	–	6 195	–	6 195	6 195	–
Assistansersättning	–	–	4 286	210	4 496	4 496	–
Övrig ersättning ¹⁾	24	–	798	127	949	949	–
Administration	5 308	237	1 044	–	6 589	6 589	–
Summa 1997	213 217	57 909	65 780	1 922	338 828	290 017	48 811
Andel i procent av de samlade utgifterna	73,5	20,0	22,7	0,7	116,8	100,0	16,8

¹⁾ Exklusive utbetalningar inom arbetsmarknadsområdet och ersättningar till värnpliktiga, totalt 12 261 miljoner kronor.

Om man utgår från de lagstadgade finansieringsreglerna och antar att ATP-avgifterna ett år ska täcka samma års utgifter borde socialförsäkringens utgifter 1997 till omkring 77 procent ha täckts av socialavgifter och allmänna egenavgifter. Andelen är ungefärlig, det är inte för alla försäkringar i lag angivet hur stor andel som ska finansieras med avgifter. I verkligheten uppgick avgiftsintäkterna till 73,5 procent av utgifterna detta år. Skillnaden beror på att ATP-avgiften inte täckte pensionsutgifterna. Däremot visade sjukförsäkringen ett kraftigt avgiftsoverskott 1997.

Ränteintäkter från främst AP-fonden motsvarade 20 procent av socialförsäkringens sammanlagda utgifter.

Den andel som enligt de lagstadgade reglerna ska finansieras med allmänna skattemedel utgjorde cirka 23 procent av utgifterna under 1997.

Inbetalningar från kommuner, underhållsskyldiga föräldrar med mera motsvarar knappt en procent av de totala utgifterna.

De sammanlagda inkomsterna 1997 var cirka 17 procent högre än utgifterna. Det löpande överskottet för de helt avgiftsfinansierade försäkringarna var år 1997 nära 49 miljarder kronor. Drygt 22 miljarder kronor av avkastningen från AP-fonden

kunde läggas till fondkapitalet. Avgiftsinkomsterna för sjukförsäkringen översteg utgifterna för försäkringen med närmare 21 miljarder kronor. Arbetskadeförsäkringen visar sedan 1994 ett årligt överskott som successivt återställer tidigare års underskott. Sedan 1995 överstiger delpensionsavgifter och räntor utgifterna.

Efter att ha minskat under ett antal år ökar sedan 1994 avgiftsinkomsternas andel av utgifterna i takt med att de allmänna egenavgifterna har höjts.

Influtna avgifter 1985 samt 1990–1997. Miljoner kronor

År	Socialavgifter,	Allmänna egenavgifter	Avgifter som andel av socialförsäkringens totala utgifter, procent
1985	103 936		67
1990	193 512		75
1991	204 455		71
1992	191 360		67
1993	175 185	6 244	63
1994	182 881	6 705	64
1995	166 672	28 385	65
1996	168 883	37 959	71
1997	165 956	47 261	74

Exklusive utbetalningar inom arbetsmarknadsområdet och ersättningar till värnpliktiga.

Avgifternas lagstadgade andel av avgiftsunderlaget framgår av följande tabell.

Lagstadgade avgifter till socialförsäkringen 1990 och 1995–1999. Procent av respektive avgiftsunderlag

Försäkringsgren	1990	1995	1996	1997	1998	1999
<i>Socialavgifter¹</i>						
Sjukförsäkringsavgift	10,10	6,23	5,28	4,04	7,93	7,50
Folkpensionsavgift	7,45	5,86	5,86	5,86	6,83	.
Ålderspensionsavgift (ATP-avgift t.o.m. 1998)	13,00	13,00	13,00	13,00	6,40	6,40
Arbetsskadeavgift	0,90	1,38	1,38	1,38	1,38	1,38
Delpensionsavgift	0,50	0,20	0,20	0,20	0,20	.
Efterlevandepensionsavgift	1,70
Föräldraförsäkringsavgift	2,20
Summa	31,95	26,67	25,72	24,48	22,74	19,18
<i>Allmänna egenavgifter</i>						
Sjukförsäkringsavgift	.	2,95	3,95	4,95	.	.
Pensionsavgift	.	1,00	1,00	1,00	6,95	6,95
Summa	.	3,95	4,95	5,95	6,95	6,95

¹ För egenföretagaravgifter gäller sedan 1993 ofta andra procentsatser. Socialavgifter utanför socialförsäkringsområdet ingår inte i tabellen.

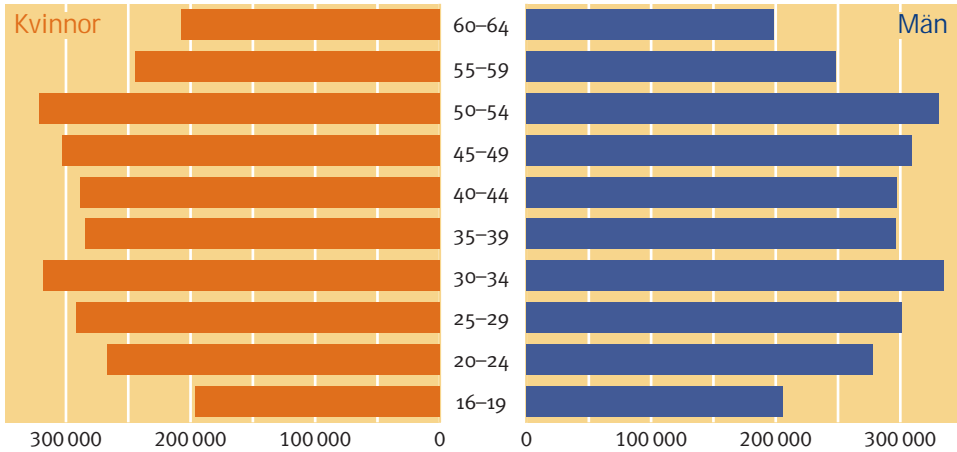
Avgiftsunderlaget för socialavgifterna utgörs av lönesumman för anställda och egna företagare och betalas av arbetsgivaren respektive egenföretagaren.

De allmänna egenavgifterna betalas in av de förvärvsarbetande. De grundas på förvärvsinkomsten samt på inkomster som sjukpenning, arbetslöshetsförsäkring och andra inkomstersättningar upp till sammanlagt 7,5 gånger basbeloppet under ett år. Perioden 1993–1997 fanns en allmän sjukförsäkringsavgift och en allmän pensionsavgift. År 1998 avskaffades den allmänna sjukförsäkringsavgiften då i stället den allmänna pensionsavgiften höjdes i motsvarande grad.

År 1999 gjordes flera ändringar bland annat för att anpassa avgiftsnivåerna till utgifterna inom respektive område. Folkpension till ålderspensionärer med ATP finansieras med ålderspensionsavgiften (före detta ATP-avgiften). ATP till personer med förtidspension och sjukbidrag samt folkpension för dessa finansieras med sjukförsäkringsavgiften. Avgiftsuttaget för ålderspension 1999 är egentligen lägre än avsett på grund av att vissa beslut angående finansieringen av det reformerade ålderspensionssystemet ännu kvarstår.

Inskrivna försäkrade 1997

Regler

Svenska medborgare och utländska medborgare som är bosatta i Sverige är försäkrade enligt lagen om allmän försäkring (AFL).

Alla försäkrade personer som har fyllt 16 år och är bosatta i Sverige är inskrivna hos den allmänna försäkringskassan. En person som lämnar Sverige anses vara bosatt här om utlandsvistelsen varar högst ett år.

Inskrivna försäkrade personer 1997

Ålder	Kvinnor	Män	Kvinnor och män
16-19	196 400	205 900	402 300
20-29	558 900	580 000	1 138 900
30-39	602 900	632 200	1 235 100
40-49	591 400	606 700	1 198 100
50-59	565 900	578 900	1 144 800
60-69	414 300	383 400	797 600
70-	682 800	467 700	1 150 400
Samtliga	3 612 500	3 454 600	7 067 100

Regler

Sjukpenningförsäkrade är de inskrivna försäkrade personer som beräknas tjäna minst 24 procent av basbeloppet per år genom förvärsarbete. Åren 1998 och 1999 motsvarar det 8 800 kronor. För år 1997 och tidigare gällde 6 000 kronor per år. Den sjukpenninggrundande inkomsten är högst 7,5 basbelopp per år (273 000 kronor 1999).

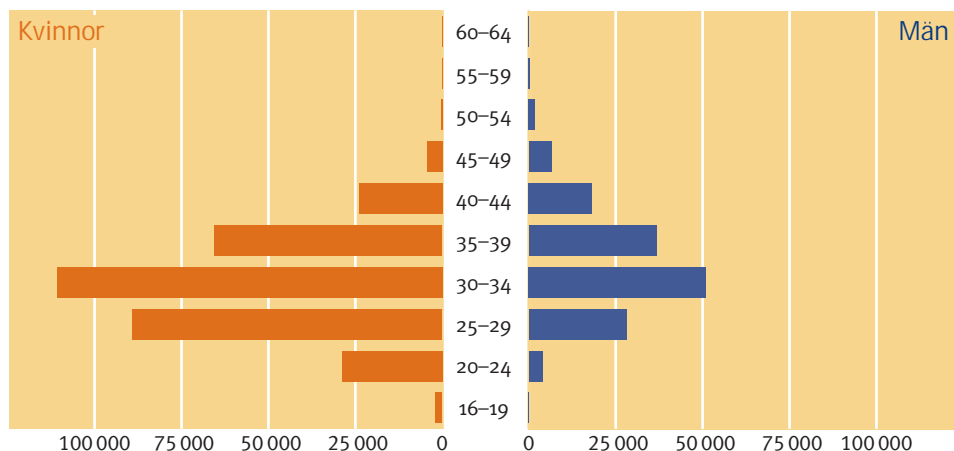
Sedan år 1992 behöver man inte anmäla ny eller ändrad inkomst till försäkringskassan i förväg. Numera räcker det att anmäla sin nya inkomstnivå när det är aktuellt att använda någon förmån hos försäkringskassan. Detta innebär att det saknas uppgifter om hur många försäkrade som finns i respektive inkomstnivå.

Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Föräldrapenning med anledning av ett barns födelse

Syftet med föräldraförsäkringen är att stödja båda föräldrarnas möjlighet att kombinera föräldraskap och förvärvsarbete.

Antalet kvinnor och män med föräldrapenning vid barns födelse 1997

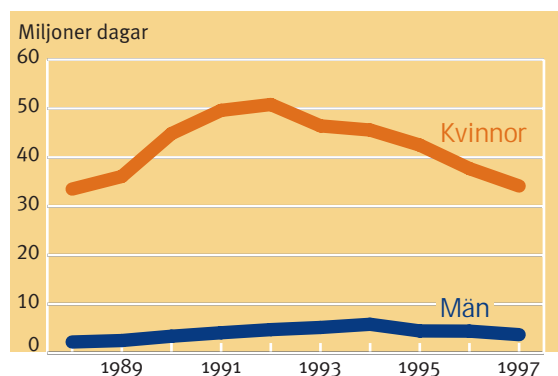
Föräldraförsäkringen infördes för att främja en ökad jämställdhet mellan män och kvinnor i hemmet, arbetslivet och samhället. Kvinnor har emellertid genomgående använt sig av föräldraförsäkringen i betydligt större utsträckning än män.

Nästan 300 000 kvinnor (69 procent) och cirka 135 000 män (31 procent) hade föräldra-

penning under år 1997. Två tredjedelar var yngre än 35 år.

Bortsett från i de allra äldsta åldersgrupperna var det fler kvinnor än män som hade föräldrapenning. Att männen var i majoritet i åldern 45 år och uppåt beror på att nästan inga kvinnor föder barn i den åldern medan män i hög ålder kan få barn med en yngre kvinna.

Antal dagar med föräldrapenning vid barns födelse

Männen tar i genomsnitt ut betydligt färre dagar än kvinnorna. Av alla dagar med föräldrapenning under år 1997 svarade kvinnor för 90 procent och män för knappt 10 procent.

I figuren syns tydligt effekten av de stora barnkullarna åren kring 1990. De uttagna föräldrapenningdagarna har sedan sjunkit år från år i samband med det minskade barnafödandet.

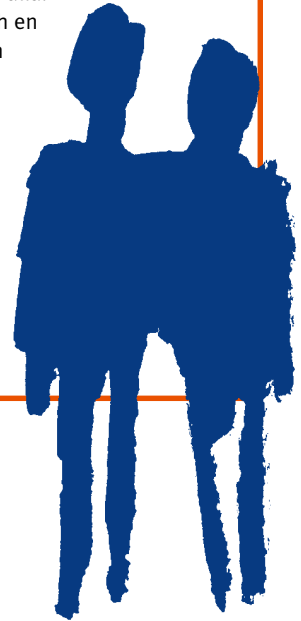
Antalet dagar med föräldrapenning vid barns födelse var som allra högst år 1992. Antalet dagar har därefter sjunkit successivt.

Regler

Föräldrapenning kan man få med anledning av ett barns födelse eller adoption under sammanlagt 450 dagar per barn. För 360 av dagarna är ersättningen relaterad till föräldrarnas inkomstbortfall, dock lägst 60 kronor per dag. För de resterande 90 dagarna får man garantinivån som är 60 kronor om dagen för alla. Om föräldrarna har gemensam vårdnad om barnet har var och en rätt till hälften av det totala antalet föräldrapenningdagar. En förälder kan dock överlåta rätten till föräldrapenning till den andra föräldern med undantag av 30 dagar, den så kallade pappa-/mammamånaden.

Dagarna kan tas ut som hel, trefjärdedels, halv eller fjärdedels ersättning. Föräldrapenning kan man som regel ta ut tills barnet har fyllt åtta år.

Sedan den 1 januari 1998 är ersättningen 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten. Under 1997 var ersättningsnivån 75 procent. Maximal föräldrapenning var drygt 17 000 kronor per månad.

Föräldrapenning med anledning av barns födelse 1997

Ålder	Antal mottagare		Antal dagar i medeltal		Medelbelopp, kronor under året	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-15	12	0	161	-	12 239	-
16-19	1 752	34	173	69	11 895	5 966
20-24	25 529	3 221	158	33	29 252	9 578
25-29	79 931	24 561	135	28	35 687	9 548
30-34	104 973	47 721	112	28	32 398	10 430
35-39	60 820	33 605	91	28	25 501	10 364
40-44	22 411	16 730	69	28	18 364	10 172
45-49	4 027	5 788	41	28	9 660	10 177
50-54	371	1 821	35	33	6 790	11 459
55-	15	467	38	36	6 325	12 239
Samtliga	299 841	133 948	114	28	30 100	10 207

I en studie genomförd i april 1996 framkom att cirka fem procent av alla tillgängliga föräldrapenningdagar med sjukpenningnivån respektive cirka 20 procent av alla dagar på garantinivån aldrig utnyttjades.

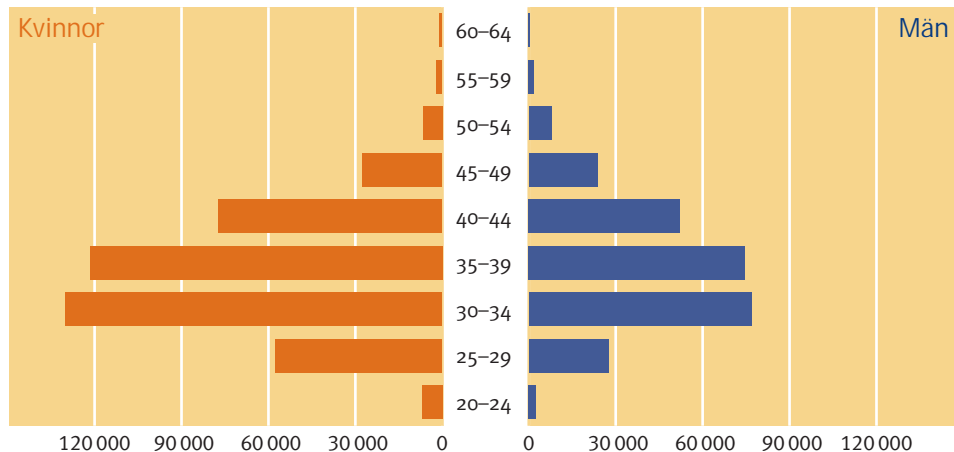
Av totalt drygt 10 miljarder kronor i föräldrapenning med anledning av barns

födelse under år 1997 gick cirka 9 miljarder kronor (87 procent) till kvinnor och 1,4 miljarder kronor (13 procent) till män. Preliminära uppgifter visar att totalt 11 miljarder kronor har betalats ut 1998.

Tillfällig föräldrapenning

Tillfällig föräldrapenning syftar främst till att göra det möjligt för föräldrar att vara hemma från arbetet när barnet är sjukt. Man kan också få tillfällig föräldrapenning i form av kontaktdagar och pappadagar.

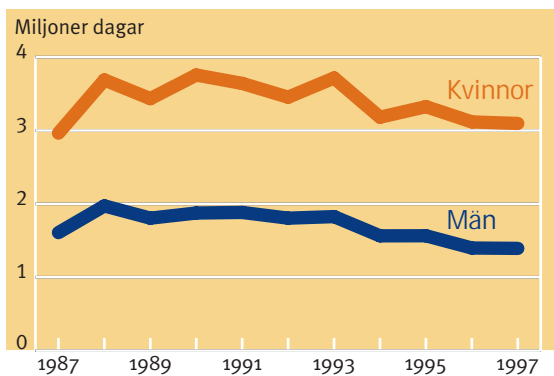
Antalet kvinnor och män med tillfällig föräldrapenning för vård av barn 1997

Nära 700 000 personer använde tillfällig föräldrapenning för vård av barn under 1997. De flesta var kvinnor, 62 procent. Männens andel var 38 procent. Männens andel har minskat successivt under hela 1990-talet.

Männens andel av de som stannat hemma för att vårda ett sjukt barn är något högre än deras andel av de som fått föräldrapenning med anledning av ett barns födelse.

Antalet dagar med tillfällig föräldrapenning för vård av barn

Tillfällig föräldrapenning för vård av barn används främst av kvinnor. Av totala antalet ersatta dagar under 1997 använde kvinnor 69 procent och män 31 procent. Männens andel har sjunkit under flera års tid.

Trots att antalet barn har ökat under 1990-talet har antalet dagar med ersättning för vård av sjuka barn minskat. Detta kan bero på två genomförda sänkningar av ersättningsnivån samt den ökade arbetslösheten.

Regler

En förälder som behöver avstå från förvärvsarbete för att vårda barn är berättigad till tillfällig föräldrapenning. Detta gäller om barnet är under 12 år (i vissa fall 16 år). Normalt kan man få ersättning för 60 dagar per barn och år.

Föräldrar till barn som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) kan få ersättning för vård av sjukt barn i åldern 16–21 år (ibland äldre).

Vidare har en förälder till ett barn som är 15 år eller yngre och som omfattas av LSS även rätt till tio så kallade kontaktdagar per barn och år. Dessa dagar kan tas ut för föräldrautbildning, vid invänjning eller besök i den förskoleverksamhet eller skolbarnomsorg som barnet deltar i.

Rätten till tillfällig föräldrapenning kan i vissa situationer överlåtas till en annan person som, i stället för föräldern, stannar hemma från sitt arbete för att vårda barnet. Dagarna kan tas ut som hel, trefjärdedels, halv eller fjärdedels ersättning. Sedan den 1 januari 1998 är ersättningen 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten. Under 1997 var ersättningsnivån 75 procent. Maximal föräldrapenning var drygt 17 000 kronor per månad.

Tillfällig föräldrapenning för vård av barn 1997

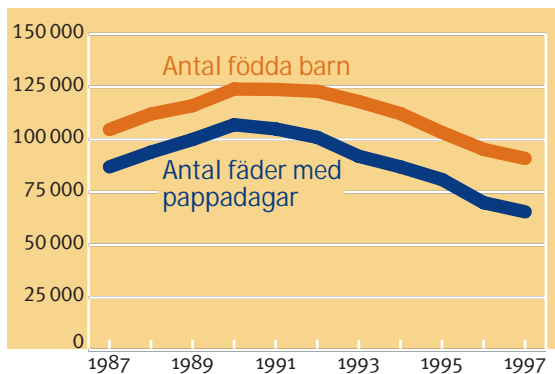
Ålder	Antal mottagare		Antal dagar i medeltal		Medelbelopp, kronor under året	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
16–19	36	9	7	4	1 691	1 624
20–24	6 935	2 426	8	6	2 976	2 956
25–29	57 578	27 539	8	6	3 605	3 203
30–34	130 025	76 930	8	6	3 733	3 304
35–39	121 593	74 643	7	5	3 381	3 155
40–44	77 189	52 149	6	5	2 963	2 881
45–49	27 487	23 719	5	4	2 620	2 682
50–54	6 734	7 913	4	5	2 240	2 697
55–59	2 063	1 751	3	5	1 522	2 553
60–	937	435	3	4	1 372	2 342
Samtliga	430 577	267 514	7	5	3 356	3 087

Av totalt cirka 2,3 miljarder kronor i tillfällig föräldrapenning för vård av barn under 1997 gick drygt 1,4 miljarder kronor (64 procent) till kvinnor och drygt 0,8 miljarder kronor (36 procent) till män.

Pappadagar

Syftet med pappadagarna var från början att ge pappan möjlighet att vara hemma för att ta hand om de äldre barnen i familjen i samband med att familjen fick ytterligare ett barn. Om det nyfödda barnet var det första i familjen var pappan inte berättigad till pappadagar. Numera finns inget krav på äldre syskon.

Antalet födda barn och antalet fäder med pappadagar

Antalet födda barn och antalet fäder med pappadagar var som högst år 1990 då ungefär 86 procent av papporna utnyttjade pappadagarna.

Under 1990-talet har antalet pappadagar sjunkit successivt beroende på att antalet födda barn har minskat samtidigt som också andelen av de nyblivna pappor som använder sina 10 pappadagar har minskat. År 1997 var det endast 73 procent av papporna som utnyttjade pappadagarna.

Regler

I samband med ett barns födelse eller adoption har fadern rätt till tillfällig föräldrapenning under 10 dagar per barn. Dagarna får tas ut längst till och med den sextionde dagen efter den dag barnet har kommit hem eller den dag adoptivföräldern har fått barnet i sin vård.

Sedan den 1 januari 1998 är ersättningen 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten. Under 1997 var ersättningsnivån 75 procent.

Pappadagar 1997

Ålder	Antal mottagare	Antal dagar i medeltal	Medelbelopp, kronor under året
16–19	20	9,0	3 291
20–24	2 871	9,3	4 652
25–29	17 174	9,4	5 303
30–34	25 185	9,4	5 711
35–39	13 216	9,4	5 807
40–44	5 067	9,4	5 766
45–49	1 566	9,4	5 682
50–54	471	9,1	5 550
55–59	94	8,7	5 680
60–64	15	8,8	4 666
Samtliga	65 679	9,4	5 579

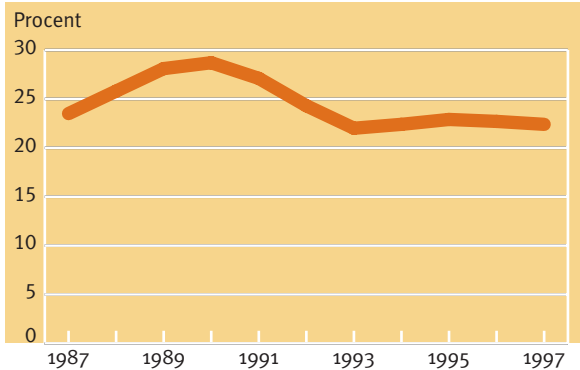
Under 1997 betalades det ut cirka 370 miljoner kronor i pappadagar.

Havandeskapspenning

Gravida kvinnor som inte kan fortsätta förvärvsarbete ges möjlighet till ledighet och vila genom havandeskapspenning.

Då förmånen infördes år 1980 riktades den till kvinnor med fysiskt påfrestande arbeten. Därefter har rätten till havandeskapspenning utvidgats till att även omfatta kvinnor som inte får fortsätta sitt arbete på grund av att arbetsmiljön medför risker för fostret eller för havandeskapet.

Antal kvinnor med havandeskapspenning i procent av antalet födda barn samma år

Under senare delen av graviditeten har de flesta kvinnor ersättning från socialförsäkringen i form av havandeskapspenning, sjukpenning eller föräldrapenning.

Andelen gravida kvinnor med havandeskapspenning ökade under i stort sett hela 1980-talet och nådde en kulmen på närmare 30 procent under år 1990. Efter en tydlig nergång i början av 1990-talet har andelen varit näst intill oförändrad. Nedgången kan bero på den ökade arbetslösheten.

Regler

Försäkringskassan betalar ut havandeskapspenning endast om arbetsgivaren inte kan omplacera kvinnan till annat arbete. Kvinnan kan få havandeskapspenning under högst 50 dagar under de två sista månaderna av graviditeten.

Sedan den 1 januari 1998 är ersättningen 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten. Under 1997 var ersättningsnivån 75 procent. Maximal havandeskapspenning var drygt 17 000 kronor per månad.

Havandeskapspenning 1997

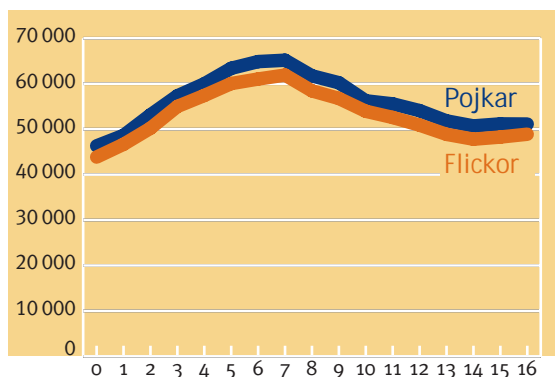
Ålder	Antal mottagare	Antal dagar i medeltal	Medelbelopp, kronor under året
16-19	19	42	10 526
20-24	2 576	37	11 413
25-29	8 194	37	12 399
30-34	6 700	37	12 627
35-39	2 420	37	12 975
40-44	473	37	13 108
45-49	14	43	14 286
Samtliga	20 396	37	12 434

Under år 1997 betalades det ut cirka 250 miljoner kronor i havandeskapspenning till drygt 20 000 kvinnor. Preliminära uppgifter för 1998 visar att 285 miljoner kronor har betalats ut under året.

Barnbidrag

Syftet med barnbidrag är att utjämna de ekonomiska villkoren mellan familjer med och utan barn samt över livsrykten.

Antal flickor och pojkar efter ålder år 1997

Källa: scb

I slutet av 1997 fanns det drygt 900 000 flickor och cirka 950 000 pojkar i åldern 0–16 år. I figuren ser man tydligt effekten av den så kallade babyboomen. De mycket stora barnkullarna som föddes åren kring 1990 har år 1997 hunnit bli fem, sex och sju år.

Sedan toppåret 1990 har antalet födda sjunkit steg för steg. Antalet födda barn år 1997 (noll år i figuren) var 30 procent lägre än antalet som föddes år 1990.

Regler

Med barnbidrag menas allmänt barnbidrag, förlängt barnbidrag och flerbarnstillägg.

Alla föräldrar har rätt till allmänt barnbidrag för barn som är bosatta i landet, till och med det kvartal då barnet fyller 16 år. Därefter kan föräldern få så kallat förlängt barnbidrag så länge barnet går i grundskolan eller motsvarande.

En förälder som har allmänt barnbidrag, förlängt barnbidrag eller studiehjälp för tre eller flera barn får också flerbarnstillägg. Under åren 1996 och 1997 ändrades reglerna så att inga nya flerbarnstillägg beviljades men sedan den 1 januari 1998 beviljas sådana återigen. År 1997 var barnbidraget 640 kronor per barn och månad. Barnbidraget är skattefritt.

Sedan den 1 januari 1998 är barnbidraget 750 kronor per barn och månad. Flerbarnstillägget är 200 kronor per månad för tredje barnet, 600 kronor för det fjärde barnet och 750 kronor för det femte barnet och för varje ytterligare barn.

	Månadsbelopp, kronor		Totalt	Årsbelopp, kronor
	Barnbidrag	Flerbarnstillägg		
1 barn	750	–	750	9 000
2 barn	1 500	–	1 500	18 000
3 barn	2 250	200	2 450	29 400
4 barn	3 000	800	3 800	45 600
5 barn	3 750	1 550	5 300	63 600
För varje ytterligare barn:	750	750	1 500	18 000

År 1997 betalades det ut cirka 14,4 miljarder kronor i barnbidrag. Preliminära uppgifter för 1998 visar att 16,8 miljarder kronor har betalats ut under året.

Barnpension

Ett barn har rätt till barnpension om fadern, modern eller båda föräldrarna har avlidit.

Regler

Barnet kan få pensionen så länge han eller hon är 17 år eller yngre. Om barnet studerar kan han eller hon i vissa fall ha kvar pensionen till och med juni det år som 20-årsdagen infaller.

Barnpensionen från folkpensionen är minst 25 procent av basbeloppet för varje avliden förälder, motsvarande närmare 750 kronor i månaden under år 1997.

Från tilläggspensionen får barnet 30 procent av varje avliden förälders ATP. Om barnet har syskon läggs ytterligare 20 procent av ATP-beloppet till för varje syskon. Summan delas lika mellan barnen.

Den sammanlagda barnpensionen (folkpension och ATP) för ett barn ska alltid vara minst 40 procent av basbeloppet per år för varje avliden förälder, motsvarande knappt 1 200 kronor per månad under år 1997.

Barnpension 1997

Ålder	Antal mottagare	
	Flickor	Pojkar
0-4	521	540
5-9	2 479	2 709
10-14	4 816	5 102
15-19	7 020	7 261
Samtliga	14 836	15 612
Medelbelopp per månad, kronor	2 421	2 425

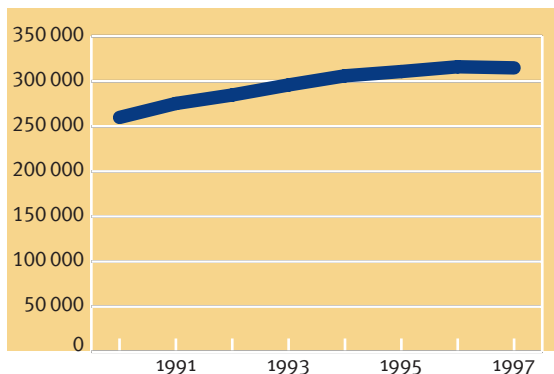
Av totalt cirka 880 miljoner kronor i barnpension år 1997 gick 430 miljoner kronor (49 procent) till flickor och 450 miljoner kronor (51 procent) till pojkar. Preliminära uppgifter visar att det betalades ut cirka 920 miljoner kronor 1998.

Underhållsstöd

Syftet med underhållsstöd är att föräldrar ska ta sitt ekonomiska ansvar gentemot de barn de inte sammanlever med, samtidigt som samhället garanterar dessa barn en rimlig ekonomisk standard.

Antal barn med bidragsförskott eller underhållsstöd

I december 1997 betalades underhållsstöd ut från försäkringskassan för cirka 315 000 barn i åldern 0–17 år, vilket motsvarar 16 procent av alla barn i åldersgruppen.

Ökningen av antalet barn med underhållsstöd under 1990-talet beror både på att det totalt sett finns fler barn och på att andelen barn med bidragsförskott eller underhållsstöd har ökat från cirka 14 procent år 1990 till cirka 16 procent år 1997.

Regler

Sedan den 1 februari 1997 tillämpas ett nytt stödsystem, underhållsstöd, som riktar sig till föräldrar som har separerat. Underhållsstöd ersätter det system med bidragsförskott och särskilt bidrag till vissa adoptivbarn som fanns tidigare.

Bakgrunden är att föräldrar är underhållsskyldiga för sina barn. En förälder som inte bor tillsammans med sitt barn ska enligt lag fullgöra sin underhållsskyldighet genom att betala underhållsbidrag till den förälder som barnet bor med. När nivån på underhållsbidraget fastställs i avtal eller av domstol tas hänsyn till barnets behov och föräldrarnas samlade ekonomiska förmåga.

Den förälder som barnet bor med kan få underhållsstöd från försäkringskassan om

- den förälder som ska betala underhållsbidrag inte gör det
- det fastställda underhållsbidraget är lägre än 1 173 kronor i månaden. Underhållsstöd betalas då ut i form av utfyllnadsbidrag
- faderskapet inte är fastställt
- den ena föräldern är avliden och barnet inte får barnpension
- barnet är adopterat av endast en förälder.

Underhållsstödet uppgår till maximalt 1 173 kronor per månad och barn.

Den bidragsskyldige föräldern ska i princip helt eller delvis betala tillbaka de kostnader som samhället har haft för det underhållsstöd som har betalats ut till den andre föräldern. Återbetalningsskyldigheten fastställs till en procentsats av de inkomster som han eller hon hade vid den senaste taxeringen. Procentsatsen grundar sig också på antalet barn som han eller hon har.

Om den bidragsskyldige föräldern har betalningssvårigheter kan han eller hon tillfälligt eller definitivt få slippa att betala (vid tillfälligt betalningsuppehåll uppstår en skuld som senare ska betalas till försäkringskassan). En skuld kan även uppstå om den bidragsskyldige vägrar att betala.

Antal barn med underhållsstöd december 1997

Ålder	Antal barn		Andel av respektive åldersgrupp, procent	
	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar
0-4	20 401	21 272	7,6	7,5
5-9	50 277	52 704	16,3	17,1
10-14	51 758	54 614	20,9	20,8
15-17	31 086	32 741	20,9	21,0
Samtliga	153 522	161 331	15,8	15,7

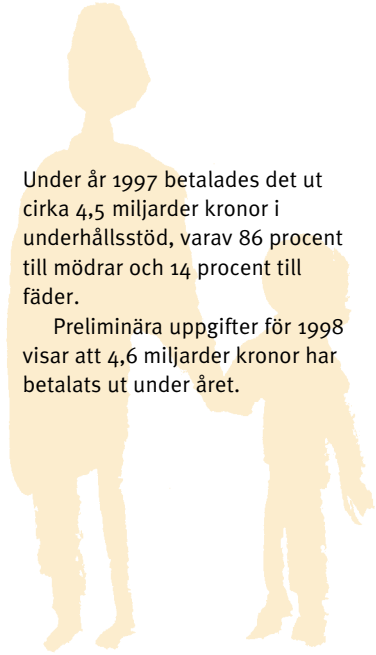
Underhållsstöd 1997

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp, kronor i december	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-19 ¹	9 287	9 952	1 088	1 075
20-24	4 892	89	1 303	1 203
25-29	19 038	721	1 539	1 369
30-34	40 170	2 896	1 786	1 465
35-39	46 564	5 590	1 890	1 524
40-44	38 523	7 446	1 737	1 472
45-49	21 433	5 420	1 544	1 396
50-54	8 743	2 538	1 402	1 353
55-59	1 712	839	1 310	1 380
60-	174	348	1 413	1 357
Samtliga	190 536	35 839	1 681	1 344

¹ Inklusivt mottagare av förlängt underhållsstöd

Under år 1997 betalades det ut cirka 4,5 miljarder kronor i underhållsstöd, varav 86 procent till mödrar och 14 procent till fäder.

Preliminära uppgifter för 1998 visar att 4,6 miljarder kronor har betalats ut under året.

Bidragsskyldiga föräldrar 1997

Ålder	Antal		Antal med skuld		Medelskuld ¹ , kronor i december	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-24	491	3 501	129	1 323	4 066	6 442
25-29	2 169	13 804	1 038	7 667	5 987	12 396
30-34	5 609	33 189	2 544	18 605	6 987	17 321
35-39	8 542	41 640	3 743	23 169	7 251	19 752
40-44	7 791	44 653	3 565	25 332	7 245	20 265
45-49	3 860	33 421	1 896	19 915	7 862	19 284
50-54	1 319	18 668	672	11 585	7 305	18 383
55-59	203	6 468	126	3 922	7 985	17 480
60-	16	2 908	11	1 650	4 969	13 863
Samtliga	30 000	198 252	13 724	113 168	7 167	18 427

¹ Medelskulden är beräknad på den andel av de bidragsskyldiga som har en skuld.

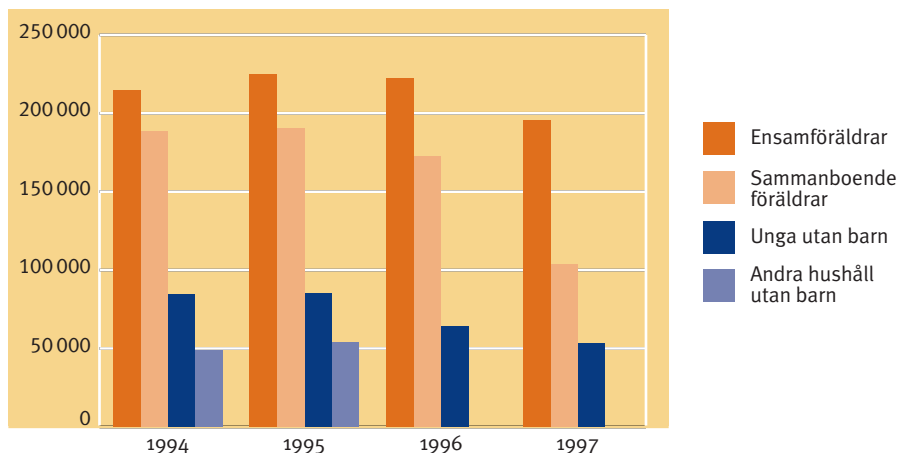
Av drygt 228 000 bidragsskyldiga föräldrar år 1997 var det cirka 126 000 personer (56 procent) som hade en skuld till försäkringskassan. Andelen med skuld var 46 procent bland kvinnor och 57 procent bland män.

Av den totala skulden på cirka 2,2 miljarder kronor vid utgången av år 1997 var kvinnor skyldiga cirka 100 miljoner kronor (5 procent) och män 2,1 miljarder kronor (95 procent).

Bostadsbidrag

Syftet med bostadsbidragen är att ge ekonomiskt svaga hushåll möjligheter att hålla sig med goda och tillräckligt rymliga bostäder.

Hushåll med bostadsbidrag

Sedan 1994 är bostadsbidragen statliga och administreras av försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket. Tidigare sköttes de av kommunerna.

Under 1994 och 1995 innebar regeländringar att antalet hushåll med bostadsbidrag ökade. Nya regeländringar år 1996 innebar att vissa hushåll utan barn miste rätten till bostadsbidrag.

År 1997 innebar genomgripande regeländringar som skulle begränsa statens utgifter. Ändringarna medförde att antalet hushåll med bostadsbidrag minskade överlag, särskilt kraftigt bland hushåll med sammanboende föräldrar. Sammanlagt fick cirka 352 000 hushåll ett preliminärt bostadsbidrag under 1997.

Regler

Barnfamiljer och ungdomshushåll utan barn (28 år och yngre) kan få bostadsbidrag.

Barnfamiljer kan få både ett särskilt bidrag för hemmavarande barn och ett bidrag för bostadskostnaden. Det särskilda bidraget för hemmavarande barn beror av antalet barn och hushållets inkomster. Bidraget för bostadskostnaden bestäms av antalet barn, bostadskostnaden, bostadens storlek samt hushållets inkomster.

Den 1 januari 1997 infördes ett nytt system för att uppskatta och kontrollera inkomsten hos dem som ansöker om bostadsbidrag. De sökande ska uppskatta hur mycket de kommer att tjäna tolv månader framåt, och på grundval av dessa uppgifter beräknas ett preliminärt bostadsbidrag. I efterhand kontrolleras inkomstuppgifterna mot den taxerade inkomsten och ett slutligt bostadsbidrag beräknas. Avstämning av 1997 års bidrag skedde i januari 1999. Om hushållet har fått ett för stort preliminärt bidrag blir mottagaren skyldig att betala tillbaka mellanskillnaden plus en avgift. Om hushållet i stället har fått ett för litet preliminärt bidrag betalas mellanskillnaden ut med ränta.

Regler

För gifta och samboende med barn inkomstprövas bostadsbidraget individuellt. Bidraget minskas om inkomsten överstiger 58 500 kronor för vardera maken, vilket motsvarar en månadsinkomst på knappt 5 000 kronor.

För en ensamstående person minskas bostadsbidraget av den årsinkomst som överstiger 117 000 kronor, motsvarande knappt 10 000 kronor per månad.

	Max. bostads- bidrag, kronor per månad	Max. boyta, kvm	Inkomstgräns över vilken bidraget reduceras, kronor per år	
			Ensam- stående	Gifta/ sambor
<i>Barnfamiljer</i>				
Antal barn				
1	2 500	80	117 000	58 500/sökande
2	3 175	100	117 000	58 500/sökande
3	3 900	120	117 000	58 500/sökande
4	4 200	140	117 000	58 500/sökande
5 eller fler	4 500	160	117 000	58 500/sökande
<i>Hushåll utan barn</i>				
18–28 år	1 100	60	41 000	58 000

Bostadsbidrag i december 1997

Ålder	Antal hushåll efter typ			Medelbelopp per månad och hushåll, kronor		
	Ensamstående Kvinnor	Män	Samman- boende	Ensamstående Kvinnor	Män	Samman- boende
–24	28 522	18 924	12 635	917	607	1 208
25–29	24 135	9 515	17 922	1 668	780	1 477
30–34	32 219	6 892	24 555	1 994	1 089	1 538
35–39	34 071	8 570	21 830	1 954	1 137	1 576
40–44	31 173	8 508	13 480	1 712	1 151	1 546
45–49	19 610	5 986	5 691	1 488	1 145	1 472
50–54	8 034	3 208	1 885	1 392	1 138	1 433
55–59	1 838	1 095	565	1 419	1 178	1 408
60–	297	621	172	1 597	1 173	1 570
Samtliga	179 899	63 319	98 735	1 634	923	1 488

Bostadsbidrag går främst till ensamföräldrar, oftast kvinnor. År 1997 fick cirka 350 000 hushåll totalt 6,2 miljarder kronor i bostadsbidrag.

Drygt 4,2 miljarder kronor gick till hushåll med en vuxen, varav 3,5 miljarder kronor

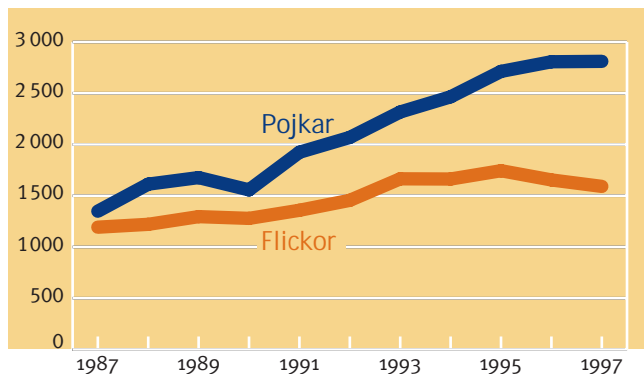
(84 procent) till kvinnor och 0,7 miljarder kronor (16 procent) till män.

Preliminära uppgifter för 1998 visar att cirka 5,8 miljarder kronor betalades ut under året.

Vårdbidrag för funktionshindrade barn

Vårdbidrag är ett ekonomiskt stöd som underlättar för föräldrar att i hemmet kunna ge sitt sjuka eller funktionshindrade barn den tillsyn, vård och det stöd som krävs för att barnet ska kunna utvecklas på bästa sätt.

Antalet barn för vilka det har nybeviljats vårdbidrag

Antalet barn för vilka det nybeviljas vårdbidrag har ökat under den senaste tioårsperioden.

Under perioden har två nya nivåer på ersättningen införts, en fjärdedels och tre fjärdedels. Genom införandet av den lägsta

nivån kunde fler än tidigare få vårdbidrag. Från 1994 är denna nivå den vanligaste bland de nybeviljade vårdbidragen. Det är främst pojkar med psykiska diagnoser som svarar för ökningen av antalet nybeviljade vårdbidrag.

Regler

En förälder kan få vårdbidrag för sitt barn om barnet är yngre än 16 år och på grund av sjukdom, utvecklingsstörning eller något annat funktionshinder är i behov av särskild tillsyn eller vård under minst sex månader. Föräldern kan också få vårdbidrag om barnets sjukdom eller funktionshinder förorsakar ökade utgifter (merkostnader). Om föräldern vårdar flera sjuka eller funktionshindrade barn i den aktuella åldern grundas rätten till vårdbidrag på det sammanlagda behovet av tillsyn och vård samt på de ökade utgifternas omfattning.

Vårdbidraget är en folkpensionsförmån och kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån. Ett helt vårdbidrag uppgår till 2,5 basbelopp per år (90 750 kronor år 1997 eller cirka 7 500 kronor per månad). Vårdbidraget är skattepliktigt och pensionsgrundande. Vårdbidrag för ökade omkostnader är dock skattefritt. Under vissa förutsättningar kan en merkostnadsersättning vara högre än det normala beloppet för hel förmån. Sedan den 1 januari 1998 kan en förälder få vårdbidrag beviljat även i det fall det enbart föreligger behov av ersättning för merkostnader. I ett sådant fall är vårdbidraget 36 eller 62,5 procent av basbeloppet per år beroende på merkostnadens storlek.

Vårdbidrag 1997

Ålder	Antal mottagare (föräldrar)		Medelbelopp per månad, kronor	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-24	275	7	4 633	5 214
25-29	2 032	58	4 674	4 132
30-34	5 874	343	4 726	4 134
35-39	6 753	493	4 702	4 132
40-44	4 956	542	4 742	4 154
45-49	2 285	376	4 984	4 246
50-54	727	159	4 969	4 234
55-	102	69	4 999	4 124
Samtliga	23 004	2 047	4 713	4 171

Totalt betalades det ut cirka 1,5 miljarder kronor i vårdbidrag under 1997, varav 93 procent till kvinnor och 7 procent till män.

Eftersom vårdbidraget betalas ut till den av föräldrarna som har ansökt om bidraget, tycks det nästan alltid vara modern som tar den

största delen av omsorgen om det funktionshindrade barnet.

Preliminära uppgifter för 1998 visar att 1,7 miljarder kronor har betalats ut under året.

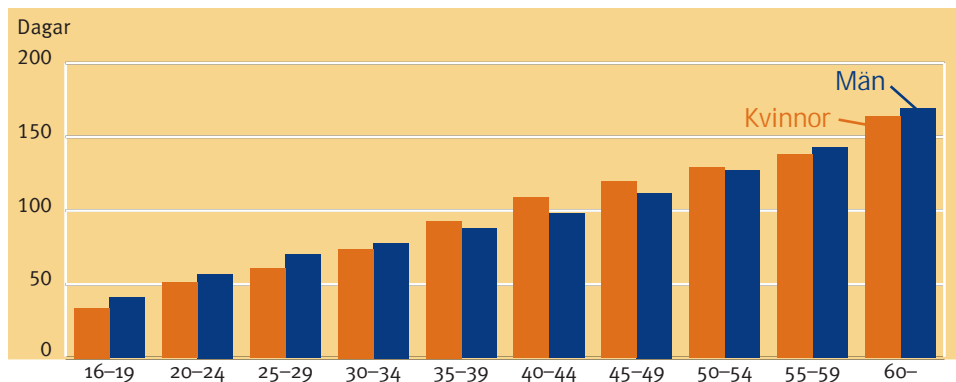

Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Sjukpenning

Syftet med sjukpenning är att ge ekonomisk trygghet vid nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom.

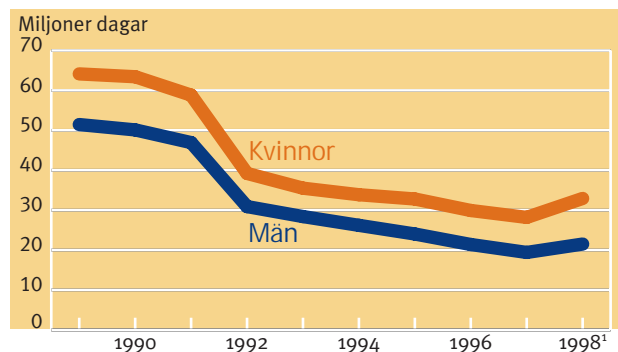
Antal sjukpenningdagar per mottagare 1997

Antalet sjukpenningdagar stiger med ökad ålder för både kvinnor och män. Det kan tolkas som att de medicinska riskerna stiger med ökad ålder. Det kan också vara fråga om att

påfrestningarna i arbetslivet ökar eller att personer som varit yrkesaktiva under längre tid också har utsatts för en större sammanlagd belastning.

Antalet ersatta sjukpenningdagar per år

¹ Skattad uppgift för år 1998.

Sedan början av 1990-talet har den av sjukförsäkringen ersatta sjukfrånvaron nästan halverats. Det är i första hand regeländringar (till exempel sjuklöneperioden från och med 1992) som har orsakat nedgången.

Karensdagen som infördes 1993 är också ett exempel på en regeländring som har lett till en minskning av den ersatta sjukfrånvaron. Därutöver kan nedgången bero på en ökad

restriktivitet i tillämpningen av sjukförsäkringens regler samt vara en effekt av den ökade arbetslösheten.

Under 1998 ökade sjukpenningdagarna. Ökningen är större för kvinnor än för män. Det är framför allt de långa sjukfallen mellan ett halvt till två år som har blivit fler.

Regler

En person kan få hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels sjukpenning om inkomsterna uteblir av medicinska skäl. Avgörande är i vilken grad sjukdomen sätter ned arbetsförmågan.

Man kan även få sjukpenning för medicinsk behandling eller medicinsk rehabilitering som syftar till att förebygga sjukdom eller att förkorta sjukdomstiden.

Under de första dagarna i en sjukperiod får man som anställd sjuklön av sin arbetsgivare. Åren 1992–1996 var sjuklöneperioden 14 dagar, januari 1997 till och med mars 1998 var den 28 dagar och sedan april 1998 är den åter 14 dagar. Om nedsättningen av arbetsförmågan på grund av sjukdom kvarstår även efter det att sjuklöneperioden har löpt ut kan en anställd få sjukpenning från försäkringskassan. Egenföretagare kan ha en karenstid på 3 eller 30 dagar.

Det finns ingen formell gräns för hur lång tid en person kan ha sjukpenning, men om försäkringskassan bedömer att situationen kommer att bestå åtminstone ett år framöver prövar man om personen kan få sjukbidrag eller förtidspension i stället.

Sedan den 1 januari 1998 är ersättningen för hel sjukpenning 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten för alla dagar i sjukperioden med undantag för karensdagen.

Under 1990-talet har sjukpenningreglerna ändrats flera gånger. Av tabellen på sidan 63 framgår de ersättningsnivåer som har gällt sedan december 1987.

Sjukpenning 1997

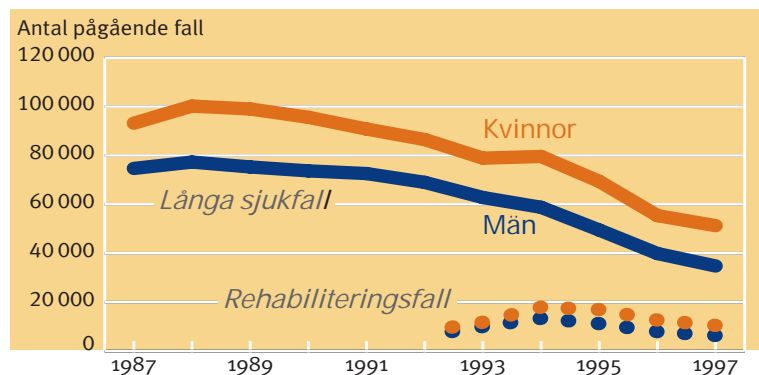
Ålder	Antal mottagare		Antal dagar i medeltal		Medelbelopp, kronor under året	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
16–19	391	366	34	41	5 215	9 295
20–24	11 971	6 912	51	57	11 191	19 942
25–29	29 382	13 639	61	70	15 393	25 876
30–34	38 059	20 141	74	78	19 177	29 377
35–39	32 523	20 594	93	88	23 566	32 432
40–44	31 099	21 911	109	98	27 531	35 739
45–49	34 073	24 157	120	112	30 544	40 774
50–54	39 645	28 411	129	127	33 019	45 468
55–59	32 294	24 538	138	143	34 036	50 286
60–	17 204	15 847	164	169	37 085	54 698
Samtliga	266 641	176 516	106	110	26 356	39 171

Av totalt cirka 13,9 miljarder i sjukpenning år 1997 gick hälften till kvinnor och hälften till män. Preliminära uppgifter för 1998 visar att 18,6 miljarder kronor har betalats ut under året.

Arbetslivsriktad rehabilitering

Arbetslivsriktad rehabilitering är åtgärder som syftar till att sjukskrivna personer ska återfå sin arbetsförmåga och förutsättningar att försörja sig själva genom förvärsarbete.

Antal pågående långa sjukfall¹ och rehabiliteringsfall

¹ Med långa sjukfall avses sådana som har pågått i minst 30 dagar.

Antalet långvarigt sjukskrivna har minskat betydligt under 1990-talet. I slutet av 1980-talet var det cirka 170 000 personer som var långvarigt sjukskrivna (minst 30 dagar), men antalet har under 1990-talet minskat till under 90 000.

Det var de riktigt långa fallen på över ett år som stod för den kraftiga ökningen under 1980-talets senare del och det är också denna

kategori som har svarat för en stor del av minskningen under 1990-talet. Den främsta anledningen till denna nedgång är att många långtidsjuka fick förtidspension och sjukbidrag åren 1992 och 1993.

I cirka 20 procent av de långa sjukfallen har en aktiv rehabilitering förekommit. Andelen långa sjukfall med inslag av rehabiliteringspenning var som högst år 1995 (24 procent).

Regler

Arbetsprövning, arbetsträning, utredning vid arbetsmarknadsinstitut (AMI) och utbildning är exempel på åtgärder som kan bli aktuella inom arbetslivsriktad rehabilitering.

I samband med arbetslivsriktad rehabilitering kan den enskilde personen få rehabiliteringspenning som ersättning för uteblivna inkomster och ett särskilt bidrag som täcker vissa så kallade merkostnader som kan uppstå i samband med rehabiliteringen (exempelvis för resor). Vidare kan försäkringskassan svara för yrkesinriktade rehabiliteringstjänster, ge bidrag till arbetshjälpmiddel, ge särskild ersättning för rehabiliterings- och behandlingsinsatser och ge ersättning för resor till och från arbetet i stället för sjukpenning.

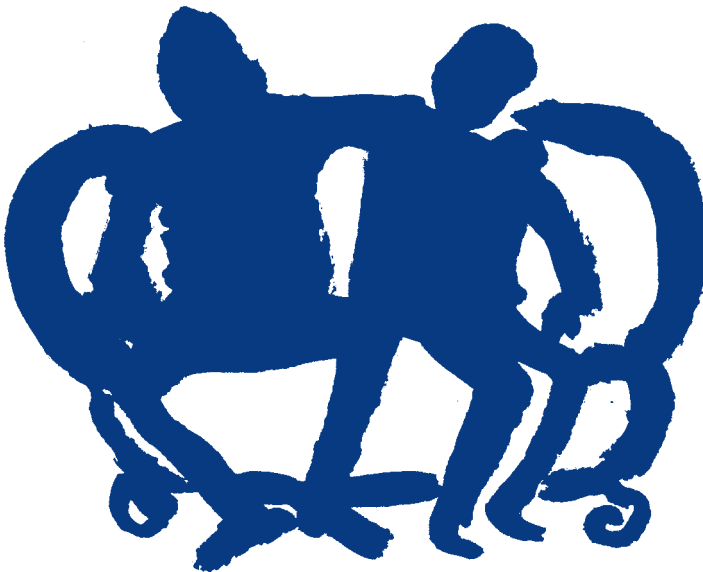
Rehabiliteringspenning kan vara hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels. Sedan den 1 januari 1998 är ersättningen för hel rehabiliteringspenning 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten. Under 1997 var ersättningsnivån 75 procent. Maximal rehabiliteringspenning var drygt 17 000 kronor per månad.

Rehabiliteringspenning 1997

Ålder	Antal mottagare		Antal dagar i medeltal		Medelbelopp, kronor under året	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
16-19	6	7	103	29	36 192	10 023
20-24	516	399	82	88	28 921	30 776
25-29	1 594	1 094	87	97	30 616	34 019
30-34	2 632	1 888	81	92	28 268	32 328
35-39	3 029	1 930	77	88	26 888	30 902
40-44	3 395	2 093	70	83	24 676	29 063
45-49	3 648	2 257	64	77	22 591	26 849
50-54	3 810	2 469	58	68	20 479	24 022
55-59	2 349	1 482	52	58	18 227	20 189
60-	537	359	44	49	15 263	16 962
Samtliga	21 516	13 978	68	79	23 936	27 686

Av totalt 900 miljoner kronor för rehabiliteringspenning år 1997 gick 57 procent till kvinnor och 43 procent till män.

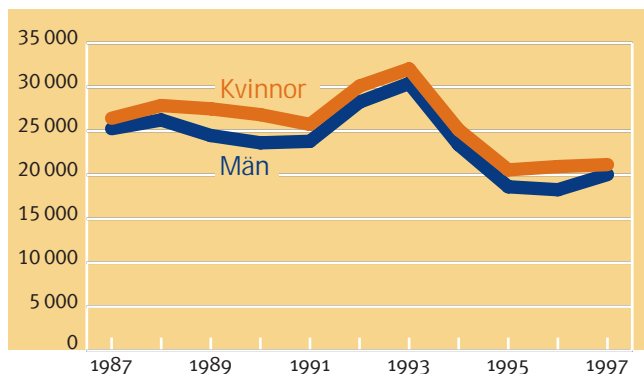
Preliminära uppgifter för 1998 visar att 950 miljoner kronor har betalats ut under året.

Förtidspension och sjukbidrag

Syftet med förtidspension och sjukbidrag är att ge ekonomisk trygghet vid långvarigt nedsatt arbetsförmåga.

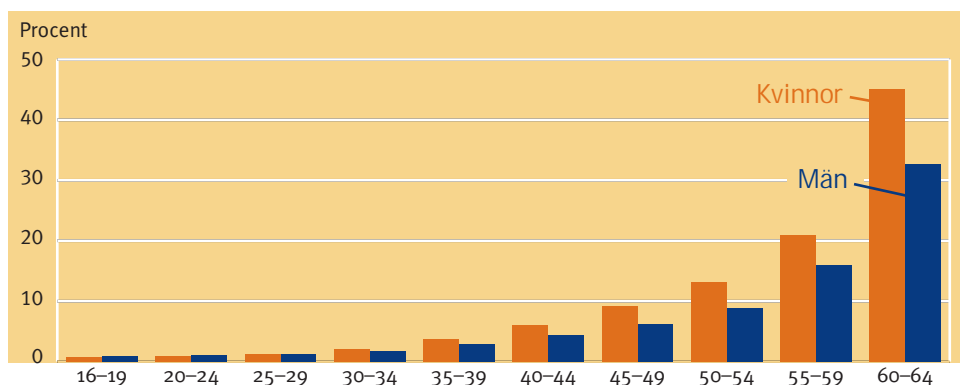
Antal nybeviljade förtidspensioner och sjukbidrag

Några år in på 1990-talet steg nybeviljandet av förtidspensioner och sjukbidrag till historiskt höga nivåer. Det huvudsakliga skälet var att försäkringskassorna kraftigt ökade insatserna på rehabiliteringsområdet. Ett stort antal personer med långvariga sjukskrivningar förtidspensionerades eftersom de bedömdes inte vara rehabiliteringsbara.

Efter toppåret 1993 sjönk nybeviljandet och nådde åren 1995 och 1996 den lägsta nivån sedan början av 1970-talet. Nedgången berodde på ett minskat tillskott via långvarig sjukskrivning men också på skärpta regler och en mer restriktiv tillämpning.

Andel personer med förtidspension och sjukbidrag i befolkningen 1997

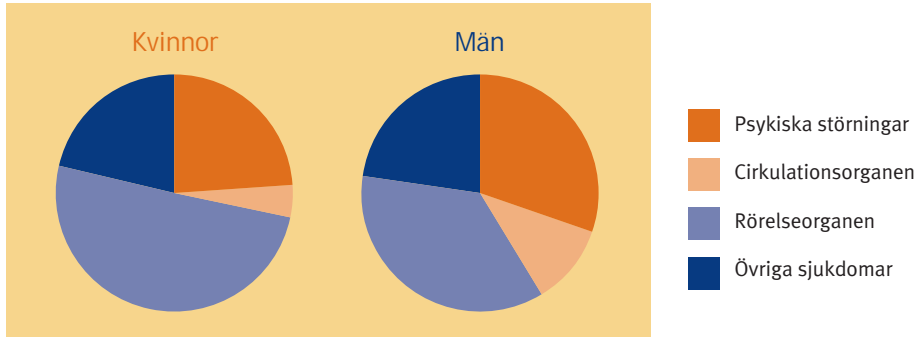
År 1997 fanns det närmare 425 000 personer med förtidspension eller sjukbidrag, närmare 235 000 kvinnor och 190 000 män. Det betyder att 7–8 procent av befolkningen i aktiv ålder av främst hälsoskäl helt eller delvis har lämnat arbetslivet i förtid.

Andelen personer med förtidspension eller sjukbidrag i befolkningen stiger med ökad

ålder. I alla åldersgrupper över 25 år är det fler kvinnor än män som är förtidspensionerade. I åldersgruppen 60–64 år har nästan hälften av kvinnorna och en tredjedel av männen förtidspension.

Det är vanligare att kvinnor har partiell pension, omräknat i heltidspensioner skiljer det sig därför inte så mycket mellan könen.

Orsak till förtidspension eller sjukbidrag för personer med ersättning i december 1996

Det finns könsskillnader i sjukdomsmönstret som orsak till förtidspensionering. Den vanligaste orsaken för både kvinnor och män är dock sjukdomar i rörelseorganen. Bland de förtidspensionerade kvinnorna är denna

diagnos helt dominerande (50 procent).

Bland männen är psykiska störningar som orsak till pensionering nästan lika stor som rörelseorganens sjukdomar (30 respektive 36 procent).

Regler

Det grundläggande villkoret för förtidspension eller sjukbidrag är att man är i åldern 16–64 år och av medicinska skäl har fått sin arbetsförmåga varaktigt eller för längre tid nedsatt med minst en fjärdedel. Förtidspension ger ersättning när arbetsförmågan är varaktigt nedsatt, sjukbidrag blir aktuell när arbetsförmågan är långvarigt med inte varaktigt (normalt 1–3 år) nedsatt. I bägge fallen ges ersättning i form av folkpension och ATP. Det finns fyra nivåer på ersättningen: hel, tre fjärdedels, halv respektive en fjärdedels.

Hel förtidspension eller sjukbidrag i form av folkpension motsvarar 90 procent av det minskade basbeloppet för ogifta och 72,5 procent för gifta pensionärer. Den som har låg eller ingen ATP kan också få ett pensionstillskott som fyller ut folkpensionen.

År 1997 var maximal folkpension och ATP 14 230 kronor i månaden för en ogift förtidspensionär. För 1999 är motsvarande belopp 14 500 kronor.

Den helt dominerande delen av alla förtidspensioneringar gäller personer som till följd av ohälsa tvingas lämna arbetsmarknaden efter ett långt yrkesliv. Denna grupp får en ATP som står i relation till de tidigare förvärvsinkomsterna.

De riktigt unga förtidspensionärerna och sjukbidragstagarna är en betydligt mindre grupp. Vid en given tidpunkt är det dock en betydligt större andel bland samtliga förtidspensionärer 16–64 år som en gång har beviljats sin ersättning i unga år.

Den genomsnittliga ersättningen för yngre förtidspensionärer är lägre än bland dem som är medelålders eller äldre. De allra flesta som får pension i mycket unga år har allvarliga medfödda eller mycket tidigt förvärvade funktionshinder. Flertalet har inte haft möjlighet att genom förvärvsarbete bygga upp ett eget försäkringsskydd i ATP-systemet och får därför ersättning i form av grundnivån i försäkringen.

Förtidspension och sjukbidrag 1997, hel och partiell ersättning

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp ¹ per månad, kronor		Andel i befolkningen, procent	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
16-19	1 367	1 824	5 900	5 926	0,7	0,9
20-24	2 388	2 778	5 757	5 867	0,9	1,0
25-29	3 570	3 560	5 504	5 971	1,2	1,2
30-34	6 717	5 842	5 618	6 383	2,1	1,7
35-39	10 602	8 684	5 723	6 695	3,7	2,9
40-44	17 178	12 947	5 861	6 937	6,0	4,4
45-49	27 862	19 089	6 087	7 277	9,2	6,2
50-54	42 087	29 433	6 292	7 778	13,1	8,9
55-59	51 049	39 710	6 458	8 289	20,9	16,0
60-64	71 346	64 883	6 658	9 065	45,1	32,6
Samtliga	234 166	188 750	6 319	8 046	8,6	6,7

¹ I medelbeloppet ingår folkpension, pensionstillskott och ATP.

Av totalt cirka 36 miljarder kronor i förtidspension och sjukbidrag år 1997 gick 49 procent till kvinnor och 51 procent till män.

Preliminära uppgifter för 1998 visar att 37 miljarder kronor har betalats ut under året.

Pensionstillskott och bostadstillägg till förtidspensionärer och personer med sjukbidrag 1997

Ålder	Pensionstillskott		Bostadstillägg	
	Antal mottagare Kvinnor	Antal mottagare Män	Antal mottagare Kvinnor	Antal mottagare Män
16-19	1 351	1 809	498	689
20-24	2 340	2 740	1 588	1 769
25-29	2 469	2 702	2 183	2 383
30-34	3 024	3 043	3 326	3 402
35-39	3 390	3 532	4 213	4 431
40-44	4 751	4 096	5 762	5 582
45-49	7 118	4 731	7 825	6 551
50-54	10 198	5 231	10 194	7 448
55-59	12 245	5 091	10 685	7 012
60-64	20 080	6 308	13 787	7 958
Samtliga	66 966	39 283	60 061	47 225

Till förtidspensionärer betalades det ut cirka 2,3 miljarder kronor i pensionstillskott (se sidan 135) under 1997, varav 1,4 miljarder kronor gick till kvinnor (60 procent) och 0,9 miljarder kronor till män (40 procent).

Till förtidspensionärer betalades det ut cirka 2,1 miljarder kronor under 1997 i

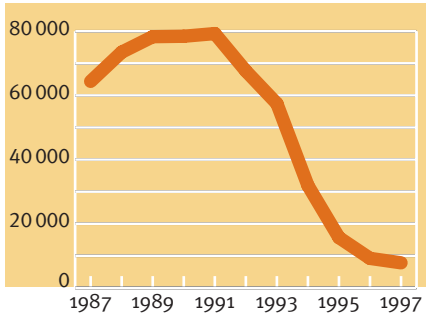
bostadstillägg (se sidan 136), varav cirka 1,2 miljarder kronor (56 procent) till kvinnor och 0,9 miljarder kronor (44 procent) till män.

Preliminära uppgifter för 1998 visar att 2,3 miljarder kronor har betalats ut under året.

Arbetskadeersättningen

Syftet med arbetskadeersättning är att ge ekonomisk trygghet vid nedsatt arbetsförmåga på grund av arbetsskada.

Antal godkända arbetsskador

Antalet godkända arbetsskador har sjunkit dramatiskt sedan år 1991. Det är framför allt antalet godkända arbetsskador på grund av sjukdom som har sjunkit. Nedgången beror på att det 1993 infördes betydligt strängare krav för att få en arbetsskada godkänd. Ändringarna har bland annat lett till att färre personer får sina ärenden prövade av försäkringskassan.

Numera är det bara ärenden som kan leda till en livränta som prövas i och med att den särskilda arbetsskadesjukpenningen slopades.

Regler

Alla som förvärvsarbetar i landet är försäkrade för arbetsskada. Med arbetsskada menas olycksfall eller sjukdomar till följd av skadlig inverkan i arbetet. Ersättning från arbetsskadeförsäkringen kan komma i fråga först om en godkänd arbetsskada har medfört en bestående nedsättning av förmågan att skaffa sig inkomst genom arbete. Innan det akuta – av arbetsskadan orsakade – sjukdomstillståndet har upphört får man vanlig sjuklön eller sjukpenning.

Om intjänandeförmågan fortfarande är nedsatt efter sjukskrivningens slut har den enskilde rätt till en så kallad arbetsskadelivränta. Livräntan ger ersättning för hela den bestående inkomstförlusten.

Livräntans storlek beräknas utifrån en bedömning av i vad mån personens förmåga att skaffa sig inkomst genom arbete har minskat. Man jämför den inkomst personen antas skulle ha fått om skadan inte hade inträffat, med den inkomst han eller hon beräknas kunna få efter skadan. Livräntan ger ersättning för hela mellanskillnaden. Emellertid kan livräntan på årsbasis aldrig bli högre än 7,5 basbelopp, motsvarande närmare 23 000 kronor per månad under 1997.

Arbetskadelivränta 1997

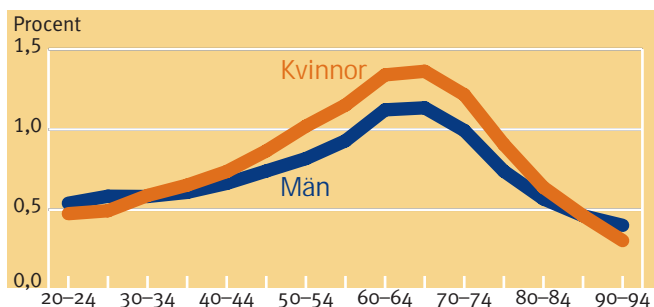
Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp, kronor per månad	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
20–24	6	30	3 476	6 258
25–29	171	338	3 377	4 389
30–34	626	1 379	3 154	4 380
35–39	1 048	2 119	3 036	4 265
40–44	2 157	3 091	3 043	4 302
45–49	4 269	4 773	3 187	4 373
50–54	7 329	7 241	3 214	4 493
55–59	9 982	9 476	3 395	4 610
60–64	13 122	13 658	3 802	4 924
65–	9 217	7 345	1 015	967
Samtliga	47 927	49 450	2 976	4 075

Av totalt 4,1 miljarder kronor i arbetsskadelivränta år 1997 gick 1,7 miljarder kronor (41 procent) till kvinnor och 2,4 miljarder kronor (59 procent) till män.

Handikappersättning

Syftet med handikappersättning är att ge ekonomisk trygghet till funktionshindrade personer som behöver hjälp av annan person och/eller har merkostnader på grund av sitt funktionshinder.

Andel personer med handikappersättning i procent av befolkningen 1997

Andelen personer i befolkningen som har handikappersättning är störst i åldern 60-69 år. Generellt sett är handikappersättning vanligare bland kvinnor än bland män.

Regler

Personer som har blivit funktionshindrade mellan 16 och 65 års ålder kan få handikappersättning, som en tilläggsförmån till folkpension eller som en självständig förmån. Förutsättningen är att man på grund av sitt funktionshinder behöver tidskrävande hjälp av någon annan för att klara sig hemma eller på arbetet. Man kan också få handikappersättning om man i övrigt har betydande merkostnader på grund av funktionshindret.

Det finns tre ersättningsnivåer. Ersättning kan vara 36, 53 eller 69 procent av basbeloppet per år, beroende på hjälpbehov och merkostnadernas storlek. År 1997 motsvarade de tre nivåerna cirka 1 100, 1 600 respektive 2 100 kronor per månad. Blinda och döva får alltid ersättning om funktionshindret inträffar före 65 års ålder.

Handikappersättning som tilläggsförmån 1997

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp per månad, kronor	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
16-19	781	967	1 409	1 439
20-29	1 758	2 134	1 448	1 490
30-39	2 368	2 139	1 486	1 496
40-49	3 481	2 624	1 463	1 492
50-59	5 054	3 532	1 440	1 465
60-69	5 289	3 933	1 371	1 403
70-79	4 304	2 793	1 326	1 330
80-89	1 345	715	1 244	1 226
90-	108	51	1 201	1 158
Samtliga	24 488	18 888	1 400	1 431

Handikappersättning som självständig förmån 1997

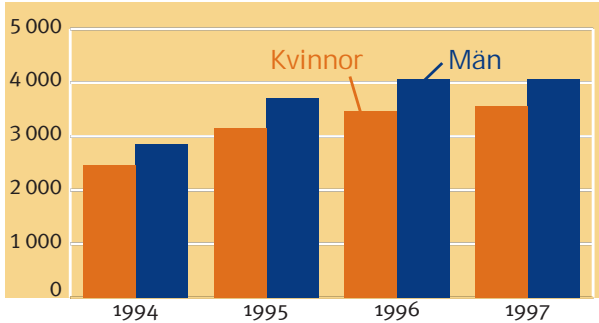
Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp per månad, kronor	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
16-19	204	249	1 434	1 400
20-29	969	1 158	1 338	1 379
30-39	1 378	1 649	1 344	1 420
40-49	1 282	1 669	1 356	1 491
50-59	1 052	1 499	1 412	1 506
60-	321	399	1 384	1 512
Samtliga	5 206	6 623	1 366	1 455

Av totalt knappt en miljard kronor i handikappersättning år 1997 gick 53 procent till kvinnor och 47 procent till män. Preliminära uppgifter för 1998 visar att en miljard kronor har betalats ut under året.

Assistansersättning

Syftet med assistansersättning är att ge funktionshindrade personer goda möjligheter till självbestämmande och inflytande över sin egen livssituation genom möjligheten att anställa en personlig assistent. Personer med omfattande funktionshinder ska också tillförsäkras goda levnadsvillkor som gör det möjligt att så långt möjligt leva som andra i motsvarande ålder.

Antal personer med assistansersättning

Assistansersättningen infördes år 1994, vilket gör att det inte var så många som fick ersättning det året. Därefter har antalet med ersättning stadigt ökat och uppgick 1997 till närmare 8 000.

Det har hela tiden varit fler män än kvinnor med assistansersättning.

Regler

Assistansersättning kan de personer få som är yngre än 65 år och som har autism, utvecklingsstörning, betydande funktionshinder efter hjärnskada eller andra stora och varaktiga funktionshinder som inte beror på normalt åldrande. Personer som bor i gruppbostad har dock inte rätt till assistansersättning. Om det finns särskilda skäl kan ersättning betalas ut för en kortare tid då personen vårdas på sjukhus.

Ersättningen från försäkringskassan till den funktionshindrade ska användas till att betala personliga assistenter som anlitas till hjälp i den dagliga livsföringen. Den funktionshindrade kan själv anställa en eller flera assistenter, alternativt anlita kommunen eller ett annat organ som tillhandahåller personliga assistenter.

Assistansersättning 1997

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp per månad, kronor	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
0-15	559	744	34 399	37 719
16-19	216	307	40 929	43 045
20-24	292	355	58 488	55 510
25-29	249	340	51 766	61 072
30-34	226	335	57 600	59 125
35-39	250	271	50 611	56 241
40-44	281	319	53 864	54 623
45-49	327	326	47 947	49 057
50-54	435	381	49 045	48 893
55-59	397	377	47 025	48 857
60-	340	344	54 740	44 452
Samtliga	3 573	4 097	48 457	49 439

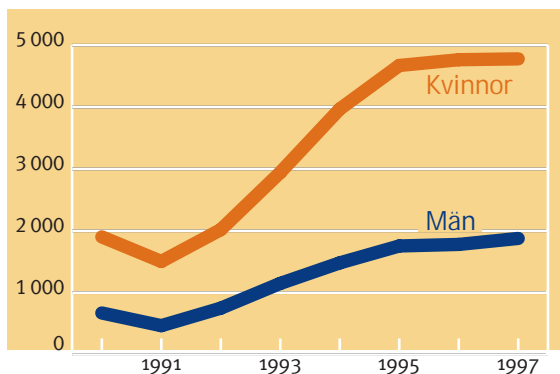
Av totalt 4,5 miljarder kronor i assistansersättning år 1997 gick 2,1 miljarder kronor (46 procent) till kvinnor och 2,4 miljarder kronor (54 procent) till män.

Preliminära uppgifter för 1998 visar att 5,2 miljarder kronor har betalats ut under året.

Närståendepenning

Syftet med närståendepenning är att göra det möjligt för en person att vara hemma från arbetet för att vårda en svårt sjuk anhörig.

Antal personer med närståendepenning

Närståendepenning infördes vid halvårsskiftet år 1989. År 1991 sänktes kompensationsnivån, vilket kan förklara minskningen av antalet personer med närståendepenning det året. Året därpå ändrades reglerna så att även en person som vårdar den svårt sjuka på sjukhus eller annan institution (det vill säga inte bara i hemmet) kunde få närståendepenning.

Den successiva ökningen sedan 1991 kan delvis förklaras av att möjligheten att få närståendepenning har blivit mer känd hos allmänheten.

Kvinnor vårdar nära anhöriga i betydligt större utsträckning än vad män gör. Könsfördelningen hos dem som blir vårdade är däremot relativt jämn.

Regler

Personer som avstår från förvärsarbete för att vårda en svårt sjuk person i hemmet eller på en vårdinrättning kan få närståendepenning. I regel kan man få ersättning för högst 60 dagar sammanlagt för varje person som vårdas. Dagarna kan tas ut med hel, halv eller fjärdedelns ersättning. Sedan den 1 januari 1998 är ersättningsnivån 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten. Under 1997 var ersättningsnivån 75 procent. Maximal närståendepenning var drygt 17 000 kronor per månad.

Närståendepenning 1997

Ålder	Antal mottagare		Antal dagar i medeltal		Medelbelopp, kronor under året	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
20-29	261	144	9	10	3 991	4 955
30-39	921	474	9	8	4 377	4 373
40-49	1 620	601	9	8	4 592	5 042
50-59	1 643	522	11	12	5 756	7 182
60-	332	138	15	17	7 380	9 390
Samtliga	4 777	1 879	10	10	5 112	5 780

Av totalt 35 miljoner kronor i närståendepenning år 1997 gick 24 miljoner kronor (69 procent) till kvinnor och 11 miljoner kronor

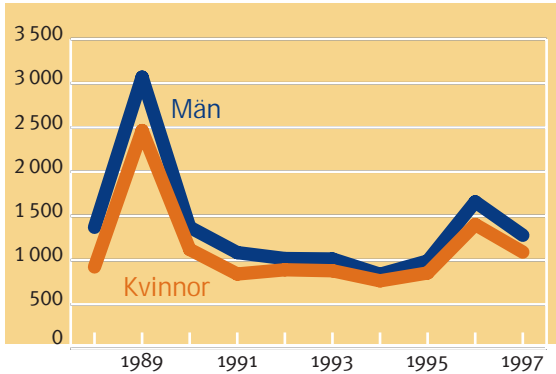
(31 procent) till män.

Preliminära uppgifter för 1998 visar att 42 miljoner kronor har betalats ut under året.

Bilstöd till handikappade

Personer som har varaktiga funktionshinder och därför har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att anlita allmänna kommunikationer kan få bilstöd.

Antal beviljade bilstöd

Bilstöd infördes i oktober 1988. Flest bilstöd beviljades när förmånen var ny. Eftersom man kan få ett nytt bilstöd vart sjunde år ledde det till en ny topp år 1996.

Det är något färre kvinnor än män som har fått bilstöd. Inkomstrelaterat anskaffningsbidrag för köp av bil har gått till kvinnor i stor utsträckning. Däremot har kostnader för anpassning av bilen varit högre för männen.

Regler

Bilstöd kan beviljas vart sjunde år för köp och vid behov för anpassning av en bil, motorcykel eller moped. Fem grupper har rätt till bilstöd:

- Handikappade under 65 år som är beroende av motorfordon för förvärvsarbete eller yrkesinriktad rehabilitering/utbildning.
- Handikappade under 65 år som har fått bilstöd enligt reglerna för ovanstående grupp, men som sedan har fått förtidspension/sjukbidrag.
- Andra handikappade mellan 18 och 49 år som själva ska köra fordonet.
- Handikappade föräldrar med barn under 18 år.
- Föräldrar med handikappade barn.

Sedan den 1 juli 1995 kan funktionshindrade som har beviljats bilstöd under vissa förutsättningar få bidrag till körkortsutbildning.

Bilstöd 1997

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp, kronor	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
0-15	205	272	58 522	59 305
16-19	40	66	88 444	116 756
20-24	32	35	83 103	137 274
25-29	54	81	113 326	99 412
30-34	81	122	129 205	79 764
35-39	102	125	112 514	91 376
40-44	131	119	97 806	128 886
45-49	166	156	117 889	88 808
50-54	141	149	85 706	86 585
55-59	95	86	75 219	101 967
60-	44	70	128 320	89 970
Samtliga	1 091	1 281	94 880	89 779

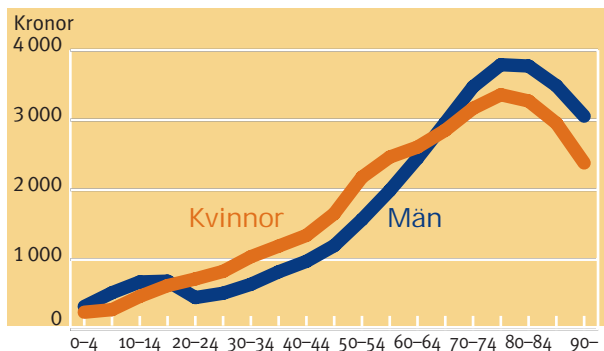
Av totalt 215 miljoner kronor i bilstöd år 1997 gick 47 procent till kvinnor och 53 procent till män.

Preliminära uppgifter för 1998 visar att cirka 210 miljoner kronor har betalats ut under året.

Läkemedel

Syftet med läkemedelsförsäringen är att genom att subventionera priset på ett läkemedel till patienten ge möjlighet till en god folkhälsa oberoende av ekonomiska förutsättningar samt säkerställa att läkemedel finns att tillgå.

Försäljning av läkemedel mot recept – värde per invånare 1997

Källa: Apoteket AB, Svenska läkemedelsstatistik 1997

Kvinnor har högre läkemedelskostnader under aktiv ålder medan mäns läkemedelskostnader är högre än kvinnornas efter pensionsåldern. Det kan bland annat bero på att dyrare läkemedel skrivs ut i högre grad till män än till kvinnor framför allt i de äldre grupperna.

Regler

Högekostnadsskydd för köp av läkemedel gäller med en högsta gräns på 1 300 kronor för en tolv månadersperiod. Upp till den gränsen betalar patienten

- hela kostnaden för läkemedel upp till 400 kronor
- 50 procent av kostnaden mellan 400 kronor och 1 200 kronor
- 25 procent av kostnaden mellan 1 200 kronor och 2 800 kronor
- 10 procent av kostnaden mellan 2 800 kronor och 3 800 kronor.

Inga läkemedel är helt kostnadsfria.

Läkemedel, försäljning mot recept 1997

Ålder	Antal sålda läkemedel mot recept, 1000-tal		Medelbelopp per invånare, kronor	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
0-10	907	1 065	267	436
11-19	847	557	550	686
20-29	1 928	771	781	489
30-39	2 394	1 305	1 114	731
40-49	3 146	1 799	1 506	1 090
50-59	4 617	2 664	2 305	1 753
60-69	4 052	2 908	2 733	2 698
70-79	5 292	3 632	3 262	3 621
80-89	3 692	1 936	3 149	3 680
90-	633	222	2 385	3 055
Samtliga	27 508	16 859	1 571	1 322

Källa: Apoteket AB, Svensk läkemedelsstatistik 1997

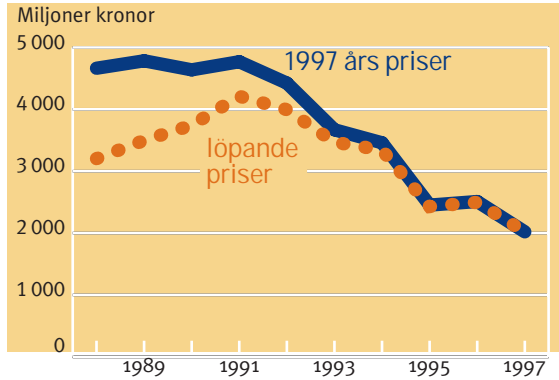
Under år 1997 var försäkringens utgift för läkemedel 10,4 miljarder kronor, varav 55 procent av utgiften var för läkemedel till kvinnor och 45 procent till män.

Preliminära uppgifter visar att utgiften var cirka 12,6 miljarder kronor 1998.

Tandvård

Syftet med tandvårdsförsäkringen är att subventionera tandvård för att ge möjlighet till en god tandhälsa oberoende av ekonomiska förutsättningar.

Utbettat belopp till tandvården

Den totala utgiften för tandvårdsförsäkringen har minskat från början av 1990-talet vilket beror på att ersättningsreglarna har ändrats på ett sådant sätt att patienterna får betala en allt större andel.

Regler

Tandvårdsförsäkringen reformerades den 1 januari 1999, se vidare sidan 169.

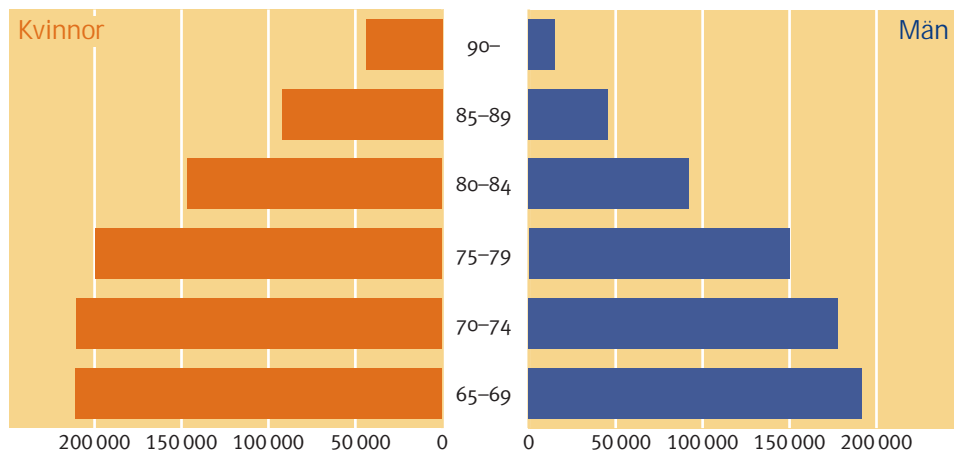

Ekonomisk trygghet vid ålderdom m m

Ekonomiska trygghet vid ålderdom ges dels genom den obligatoriska pensionsförsäkringen, dels genom behovsprövade bidrag exempelvis bostadstillägg. Pensionsförsäkringen omfattar folkpension inklusive pensionstillskott och allmän tilläggspension (ATP).

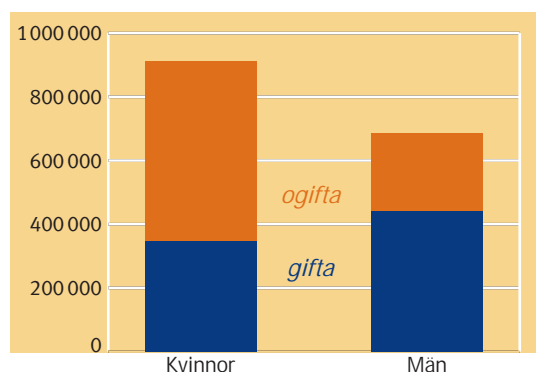
Ålderspension

Antal ålderspensionärer 1997

Bland ålderspensionärerna finns betydligt fler kvinnor än män. Att kvinnor som grupp lever längre än män illustreras tydligt i diagrammet.

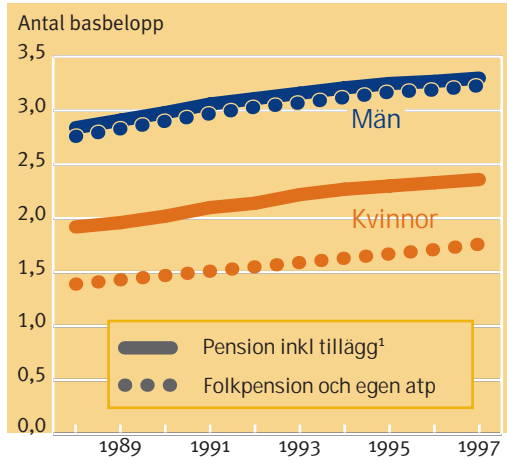
Antal pensionärer efter pensionsmässigt¹ civilstånd 1997

Många äldre kvinnor lever ensamma. Huvudsakligen beror det på att kvinnor har cirka fem års högre medellivslängd jämfört med män samt att kvinnor i dagens pensionärs-generation normalt sett gifte sig med män som var några år äldre än de själva. Sammantaget leder detta till att hustrun i regel överlever sin make.

¹ Som gift redovisas de som är gifta och stadigst sammanboende eller har eller har haft barn. Övriga redovisas som ogifta.

Total pension per ålderspensionär

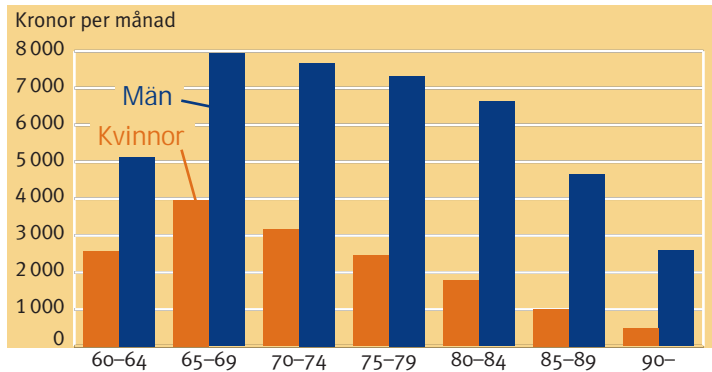
¹ Tillägget omfattar pensionstillskott, handikappersättning, bostadstillägg till pensionärer (BTP) och efterlevandepension.

Bland ålderspensionärerna har män i genomsnitt dubbelt så stor egen pension (folkpension och ATP) som kvinnor har. Fler män har ATP och människens ATP är högre i medeltal, vilket avspeglar könsskillnader i det tidigare förvärvsmönstret.

Bland de äldre kvinnliga ålderspensionärerna är det många som inte var yrkesaktiva alls, utan arbetade i hemmet utan lön. Bland kvinnor som nyligen pensionerades är det dock fler som har en egen ATP-pension, men de har överlag haft en kortare yrkeskarriär och lägre löneinkomster än män i motsvarande åldersgrupp.

Kvinnornas generellt sett lägre ATP kompenseras i viss mån av att de oftare får del av den samlade grundnivån, främst pensionstillskott och bostadstillägg.

Utbetald atp till ålderspensionärer 1997

Regler

Ålderspensionen börjar normalt betalas ut från och med den månad man fyller 65 år. Man kan dock välja att gå i pension i förtid tidigast vid fyllda 60 år (61 år från och med 1998) eller att skjuta upp pensioneringen till längst 70 års ålder.

Ålderspensionen kan tas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller fjärdedels förmån. Folkpensionen betalas ut till alla pensionärer oberoende av tidigare förvärvsinkomster. Hel ålderspension från folkpension uppgår till 96 procent av prisbasbeloppet per år för ensamstående och till 78,5 procent för gifta, vilket är 2 912 kronor per månad för ogift pensionär och 2 381 kronor för gifta per person och månad år 1999.

Storleken på pensionen från ATP beror på de tidigare förvärvsinkomsterna (intjänade ATP-poäng) och på antalet arbetade år. Ju högre inkomst och ju fler arbetade år, desto högre pension. ATP beräknas som 60 procent av ett genomsnitt av de 15 bästa årsinkomsterna. För full pension krävs att man har arbetat minst 30 år. För personer som har arbetat färre år minskas ATP med en trettiondel för varje år som fattas.

Till ålderspensionärer betalades det ut cirka 148 miljarder kronor under 1997. Då ingår folkpension, ATP, pensionstillskott, särskilt pensionstillskott, handikappersättning,

bostadstillägg till pensionärer (БТР) och efterlevandepension. Cirka 67 miljarder (45 procent) kronor gick till kvinnor och 81 miljarder kronor (55 procent) till män.

Total ersättning till ålderspensionärer 1997

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp ¹ per månad, kronor		Medelbelopp ATP per månad, kronor	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
60-64	7 123	13 674	4 556	7 343	2 579	5 127
65-69	210 975	191 636	6 866	10 427	3 967	7 931
70-74	210 421	177 919	6 309	10 225	3 160	7 674
75-79	199 561	149 921	5 934	9 937	2 467	7 323
80-	282 562	152 897	5 627	8 577	1 000	5 644
Samtliga	910 642	686 047	6 131	9 799	2 622	7 166

¹ Folkpension, ATP, pensionstillskott, särskilt pensionstillskott, handikappersättning, bostadstillägg till pensionärer (БТР) och efterlevandepension.

Under 1997 betalades det ut nästan 88 miljarder kronor i tilläggspension (ATP) till ålderspensionärer. 29 miljarder kronor gick till kvinnor (33 procent) och 59 miljarder kronor till män (67 procent).

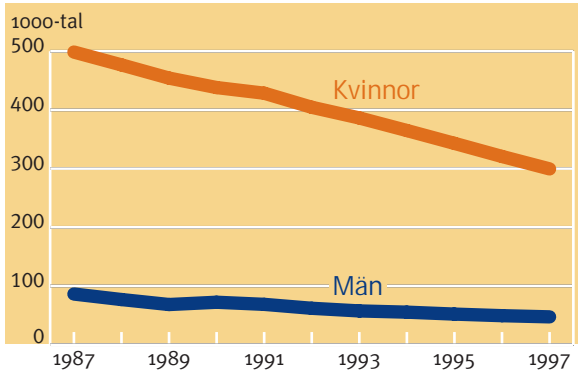
Preliminära uppgifter för 1998 visar att 89 miljarder kronor har betalats ut i ATP till ålderspensionärer under året.

Pensionstillskott

Syftet med pensionstillskott är att ge ekonomisk trygghet till pensionärer som har låg eller ingen ATP.

Antal ålderspensionärer med pensionstillskott

Jämfört med tidigare generationer är det bland de nyblivna kvinnliga pensionärerna fler som har tjänat in en ATP-pension. När det successivt blir fler och fler ålderspensionärer som har ATP minskar antalet som får pensionstillskott. Fortfarande är det dock betydligt vanligare att kvinnliga ålderspensionärer har låg eller ingen ATP alls och därför får pensionstillskott.

Regler

Pensionstillskottet fyller ut folkpensionen för dem som har låg eller ingen ATP alls. Personer som helt saknar ATP får ett fullt pensionstillskott. För övriga minskas pensionstillskottet krona för krona mot ATP.

Pensionstillskottet kan ges i kombination med ålderspension, förtidspension eller sjukbidrag, omställningspension, förlängd omställningspension, särskild efterlevandepension och änkepension.

Högsta beloppen för pensionstillskott

Period	Högsta belopp per år, procent av basbeloppet ¹		
	Ålders- pension	Förtids- pension	Änkepension, omställnings- pension, särskild efterlevandepension
jan 1987–dec 1989	48	96	48
jan 1990–dec 1990	50	100	50
jan 1991–dec 1992	54	104	54
jan 1993–juni 1995	55,5	105,5	55,5
juli 1995–dec 1996	55,5	111,5	55,5
jan 1997–	55,5	111,5	61,5

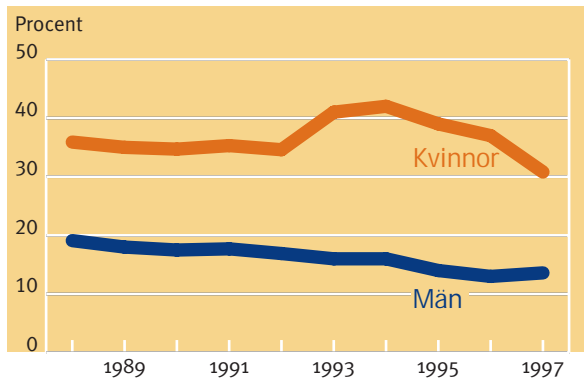
¹ Åren 1993–1998 tillämpades det minskade basbeloppet.

Till ålderspensionärer betalades det ut cirka 4,5 miljarder kronor i pensionstillskott under 1997, varav 4 miljarder kronor (88 procent) gick till kvinnor och 0,5 miljarder kronor (12 procent) till män.

Bostadstillägg till pensionärer (btp)

Bostadstillägg till pensionärer (btp) syftar till att ge förutsättningar för pensionärer med låg eller ingen ATP att ha tillgång till en bostad av god kvalitet, utan att boendekostnaden minskar möjligheten att också i övrigt ha en tillfredsställande standard.

Andel pensionärer med btp

Jämfört med männen har kvinnliga pensionärer i genomsnitt lägre pension och sämre ekonomiska förhållanden också i övrigt. Kvinnor har därför oftare bostadstillägg till pensionärer. Andelen kvinnor med bostadstillägg är dubbelt så stor som andelen män.

Regler

Bostadstillägget till pensionärer omfattar

- bostadstillägg till pensionärer (btp)
- särskilt bostadstillägg till pensionärer (sbtp)
- kommunalt kompletteringsbelopp (kvb).

btp kan beviljas personer som har ålderspension, förtidspension eller sjukbidrag, omställningspension, förlängd omställningspension, särskild efterlevandepension, änkepension, hustrutillägg eller eu-pension.

btp beviljas inte för ålderspension före 65 års ålder (förtida uttag). Storleken på bostadstillägget beror på boendekostnaden och de inkomster och förmögenhetsinnehav som den enskilde har.

Under år 1997 var högsta möjliga btp 83 procent av boendekostnaden i intervallet 100–4 000 kronor per månad, motsvarande maximalt 3 320 kronor för personer med 4 000 kronor i bostadskostnad. År 1998 höjdes ersättningsnivån till 85 procent i samma kostnadsintervall. Den 1 januari 1999 höjdes ersättningsnivån ytterligare, till 90 procent. btp är ett skattefritt stöd som den enskilde måste ansöka om.

Särskilt bostadstillägg till pensionärer (sbtp) är ett stöd som syftar till att garantera den enskilde pensionären en skälig levnadsnivå, i princip motsvarande en schabloniserad ekonomisk lägstanivå och kostnader för en skälig bostad. En förutsättning för att en person skall kunna få sbtp är att han eller hon redan har btp. Dessutom krävs att personens inkomster efter avdrag för skäliga bostadskostnader inte når upp till en viss fastställd lägstanivå. Ersättningen betalas ut i form av ett utfyllnadsbelopp upp till den lägsta inkomstnivån.

Kommunerna har till och med år 2000 rätt att betala ut ett kommunalt kompletteringsbelopp (kvb) till btp.

Bostadstillägg 1997

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp ¹ per månad, kronor	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
16-19	498	690	1 474	1 425
20-29	3 800	4 154	2 001	1 983
30-39	7 729	7 846	1 811	1 868
40-49	14 072	12 150	1 683	1 700
50-59	22 125	14 480	1 643	1 554
60-69	48 646	19 744	1 405	1 248
70-79	115 804	27 878	1 415	999
80-89	135 239	27 804	1 689	1 034
90-	32 335	8 061	1 879	1 415
Samtliga	380 248	122 807	1 588	1 300

¹ I medelbeloppet ingår BTP, SBTP och KKB.

Ålderspensionärer fick cirka 7 miljarder kronor under 1997 i bostadstillägg, varav cirka 6 miljarder kronor (86 procent) gick till kvinnor och cirka en miljard kronor (14 procent) till män.

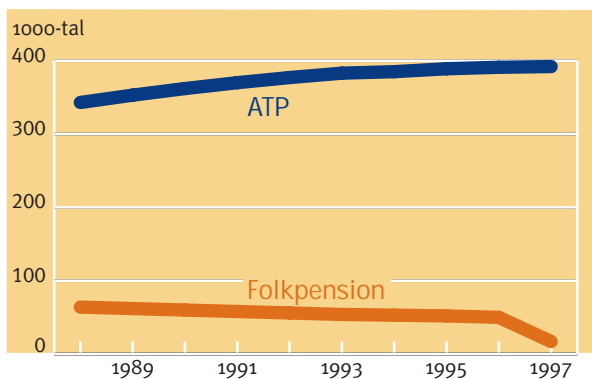
Preliminära uppgifter för 1998 visar att 7 miljarder kronor har betalats ut under året.

Efterlevandepension till vuxna

Syftet med efterlevandepension är att ge ekonomisk trygghet till personer vilkas nära anhöriga har avlidit.

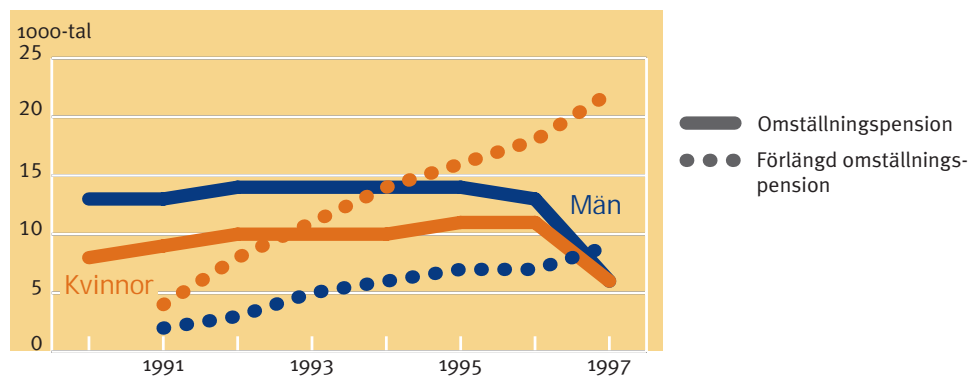
Antal kvinnor med änkepension

Änkepensionen avskaffades 1990 men övergångsregler gör att antalet kvinnor som får änkepension från ATP-systemet fortfarande ökar. Däremot minskar antalet kvinnor med folkpension i form av änkepension dels

eftersom folkpensionsdelen i änkepensionen faller bort när änkan själv blir pensionär, dels eftersom rätten till änkepension i form av folkpension genom en regeländring inkomstprövas sedan den 1 april 1997.

Antal kvinnor och män med omställningspension respektive förlängd omställningspension

Tiden för hur länge man kan få omställningspension sänktes från ett år till sex månader 1997 vilket ledde till att antalet personer som hade förmånen vid en viss tidpunkt halverades.

Samtidigt ökade antalet personer som fick förlängd omställningspension.

Ungefär dubbelt så många kvinnor som män har förlängd omställningspension.

Regler

I efterlevandepension till vuxna ingår

- omställningspension
- förlängd omställningspension
- särskild efterlevandepension
- änkepension.

Efterlevande make eller maka (eller därmed jämställd person) kan få omställningspension om han eller hon är yngre än 65 år och

- vid dödsfallet stadigvarande sammanbodde med barn under tolv år eller
- oavbrutet hade sammanbott med den avlidne under en tid av minst fem år fram till tidpunkten för dödsfallet.

Omställningspension får man under sex månader och storleken baseras på den avlidnes rätt till folk- och tilläggspension. Omställningspensionen kan man få samtidigt med egen pension.

Om den efterlevande har vårdnaden om barn under tolv år får han eller hon en förlängd omställningspension tills barnet fyller tolv år. Rätten till förlängd omställningspension upphör om den efterlevande gifter om sig.

Har den efterlevande nedsatt förmåga att försörja sig kan han eller hon få särskild efterlevandepension. Särskild efterlevandepension samordnas med övriga förmåner inom socialförsäkringarna.

Kvinnor vilkas make avled före år 1990 får änkepension i stället för omställningspension. Rätten till änkepension upphör om kvinnan gifter om sig. Änkor efter män som har avlidit 1990 eller senare får änkepension enligt övergångsregler.

En änka kan få änkepension efter sin avlidna make i form av folkpension och/eller ATP. Änkepensionen från ATP är 40 procent av vad den avlidne maken skulle ha haft i ålderspension från ATP om han hade levat.

Flertalet kvinnor som har en ATP-pension efter sin make är själva ålderspensionärer, men ungefär 14 procent är ännu i aktiv ålder. År 1997 var omkring fyra av tio kvinnliga ålderspensionärer änkor.

Omställningspension 1997

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp ¹ per månad, kronor	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
–34	52	12	4 663	4 396
35–39	51	18	4 609	4 569
40–44	84	25	4 851	4 563
45–49	145	63	5 387	4 693
50–54	181	136	5 689	5 017
55–59	26	140	4 811	5 118
60–64	28	195	3 940	4 729
Samtliga	567	589	5 170	4 865

¹ I medelårsbelopp ingår folkpension, ATP och pensionstillskott.

Av totalt 69 miljoner kronor i omställningspension år 1977 gick 35 miljoner kronor (51 procent) till kvinnor och 34 miljoner kronor (49 procent) till män.

Förlängd omställningspension 1997

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp ¹ per månad, kronor	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-29	157	24	4 317	4 479
30-34	410	110	4 351	4 474
35-39	617	199	4 389	4 337
40-44	623	245	4 382	4 384
45-49	354	180	4 386	4 384
50-54	82	114	4 306	4 288
55-59	0	34	-	4 331
60-64	0	10	-	3 875
Samtliga	2 243	916	4 372	4 368

¹ I medelårsbelopp ingår folkpension, ATP och pensionstillskott.

Av totalt 166 miljoner kronor i förlängd omställningspension år 1997 gick 118 miljoner kronor (71 procent) till kvinnor och 48 miljoner kronor (29 procent) till män.

Antal mottagare av särskild efterlevandepension år 1997 var 53 kvinnor och 24 män.

Änkepension 1997

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp ¹ per månad, kronor	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-29	18	0	2 296	0
30-39	747	0	2 704	0
40-49	6 363	0	2 601	0
50-59	24 725	0	3 447	0
60-69	61 625	0	3 247	0
70-79	144 718	0	2 777	0
80-89	133 861	0	1 891	0
90-	22 823	0	979	0
Samtliga	394 880	0	2 485	0

¹ I medelårsbelopp ingår folkpension, ATP och pensionstillskott.

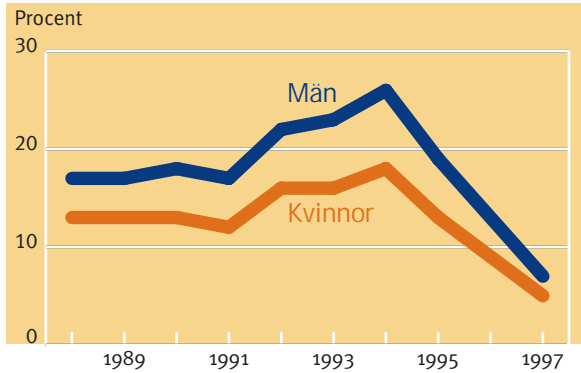
Av totalt 11,8 miljarder kronor i änkepension år 1997 gick 9,5 miljarder kronor (81 procent) till änkor som var 65 år och äldre.

Delpension

För personer som vill trappa ner omfattningen av sitt förvärvsarbete några år före pensioneringen finns möjligheten att ta delpension.

Andel delpensionärer

Under åren 1992 och 1994 ökade andelen delpensionärer för att därefter minska dramatiskt. Ökningen under 1992 kan förklaras av att många personer ansökte om, och beviljades, delpension inför ett regeringsförslag om att reglerna skulle skärpas (förslaget genomfördes dock aldrig).

Motsvarande förklaring gäller för ökningen under 1994 eftersom reglerna skärptes i juli detta år. Denna regeländring ligger också bakom minskningen av andelen delpensionärer för åren därefter. Ungefär sju procent av dem som kunde ansöka om delpension hade också delpension under 1997.

Regler

Förvärvsarbetande i åldern 61–64 år som väljer att minska sin arbetstid kan få delpension. Delpensionen är 55 procent av skillnaden mellan inkomsten före och efter det att man har minskat sin arbetstid. Efter arbetstidsminskningen ska den som får delpension arbeta mellan 17 och 35 timmar i veckan i genomsnitt. Man kan få ersättning för en arbetstidsminskning på högst 10 timmar i veckan.

Delpension 1997

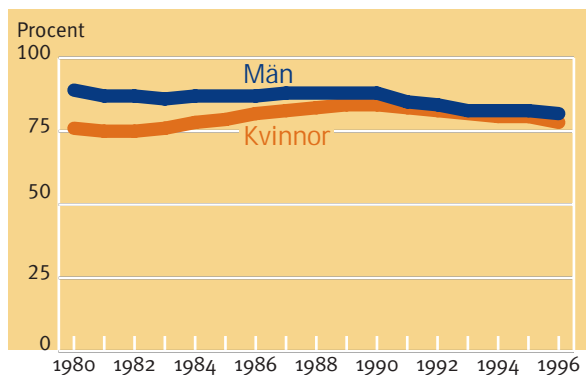
Ålder	Antal mottagare	
	Kvinnor	Män
61	19	7
62	139	134
63	2 383	4 112
64	2 292	4 515
Samtliga	4 833	8 768
Medelbelopp per månad, kronor	5 690	6 986

Av totalt drygt en miljard kronor i delpension år 1997 gick cirka 31 procent till kvinnor och cirka 69 procent till män.

Preliminära uppgifter för 1998 visar att 585 miljoner kronor har betalats ut under året.

Intjänad atp-poäng

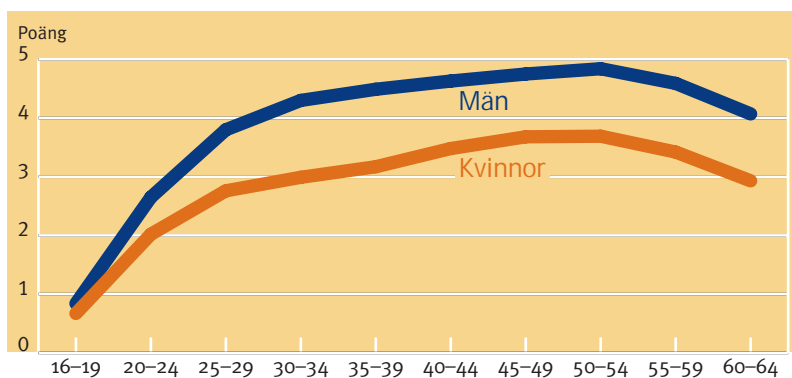
Andel personer i aktiv ålder som har tjänat in pensionspoäng

Sedan början av 1990-talet tjänar ungefär lika många kvinnor som män – åtta av tio – in pensionspoäng. Totalt sett har andelen sjunkit under 1990-talet, bland annat eftersom fler än tidigare är arbetslösa utan ersättning samtidigt som fler studerar. Det är främst bland de yngre som det finns en stor grupp som inte tjänar in någon ATP-poäng.

Genomsnittlig intjänad pensionspoäng bland personer i aktiv ålder 1996

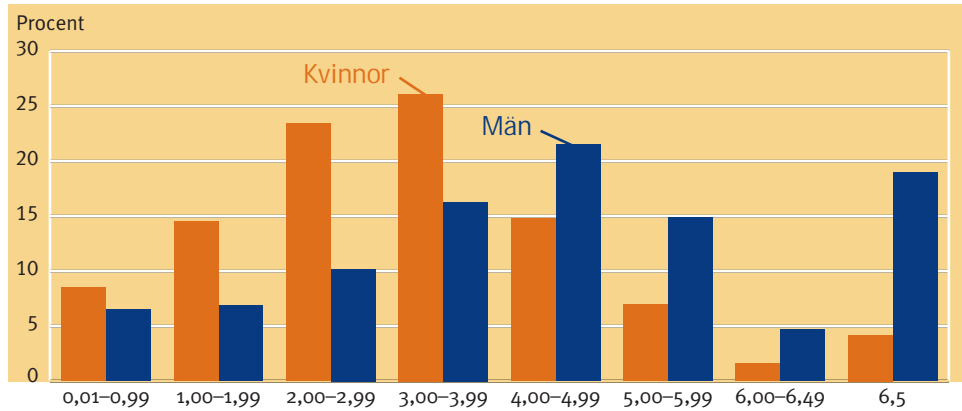
Både bland kvinnor och män stiger den genomsnittliga intjänade pensionspoängen i takt med ökad ålder och är som högst i åldersgruppen 45-54 år.

I de högre åldrarna sjunker medelpoängen eftersom många av olika skäl börjar trappa ned sitt arbete. Ofta stagnerar också löneutvecklingen då ålderspensioneringen närmar sig. Även långtidssjukskrivningar, förtidspensioneringar på deltid samt delpensioneringar drar

ned de genomsnittliga inkomstnivåerna i de högre åldrarna.

I alla åldrar är kvinnors inkomster lägre än männens. Bland de viktigaste förklaringarna finns att kvinnor har lägre lön än män i de flesta yrken, att kvinnodominerade yrken ofta har lägre lönenivå samt att kvinnor oftare arbetar deltid. Inkomstskillnaden mellan könen är som störst i de barnafödande och omsorgskrävande åldrarna 25-39 år.

Andelen kvinnor och män efter intjänad pensionspoäng 1996

Fördelningen av kvinnor och män efter intjänad pensionspoäng speglar inkomstskillnaderna mellan könen. Sju av tio kvinnor har en intjänad pensionspoäng under 4,0, medan sex av tio män har en pensionspoäng över 4,0.

Regler

När personer i aktiv ålder får förvärvsinkomster och ersättningar vid utebliven inkomst (sjukpenning, a-kassa, föräldrapenning etc) tjänar de samtidigt in pensionsrättigheter i ATP-systemet.

För att en person ska få en ATP-poäng tillgodoräknad krävs att hans eller hennes pensionsgrundande inkomst (PGI) under året överstiger ett förhöjt basbelopp. ATP-poängen beräknas utifrån den del av PGI som ligger i intervallet 1,0–7,5 basbelopp. Maximal ATP-poäng för ett år är således 6,5 (7,5–1,0).

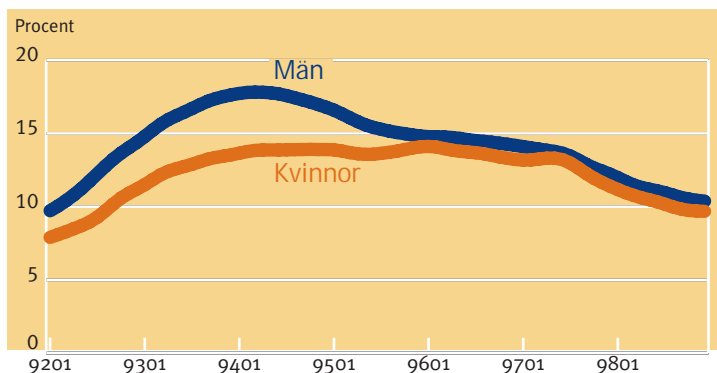
Intjänade atp-poäng 1996

Ålder	Antal med poäng		Andel av samtliga, procent		Genomsnittlig poäng	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
16–19	12 800	15 200	6,4	7,3	0,67	0,84
20–24	172 600	186 900	60,3	63,6	2,02	2,65
25–29	250 700	268 500	81,8	84,9	2,76	3,80
30–34	274 400	300 300	85,6	87,7	2,99	4,30
35–39	249 800	270 700	86,5	88,0	3,17	4,49
40–44	259 400	270 600	87,9	88,4	3,48	4,63
45–49	276 400	286 300	88,0	88,9	3,68	4,75
50–54	272 700	291 000	86,3	87,9	3,69	4,84
55–59	189 000	201 300	79,3	82,5	3,42	4,59
60–64	121 100	128 200	57,8	65,2	2,93	4,07
Samtliga	2 078 700	2 219 000	74,9	77,4	3,17	4,28

Arbetslöshetsförsäringen

Syftet med arbetslöshetsförsäringen är att vara en integrerad och aktiv del i arbetsmarknadspolitiken där arbetslinjen är huvudalternativet och där kontantersättning är en sista hands-åtgärd när en person är på väg från ett arbete till ett annat.

Kvinnors och mäns totala arbetslöshet¹. Säsongsrensade tal

¹ Total arbetslöshet är en sammanslagning av de öppet arbetslösa och personer i åtgärder.

Källa: AMS, SCB

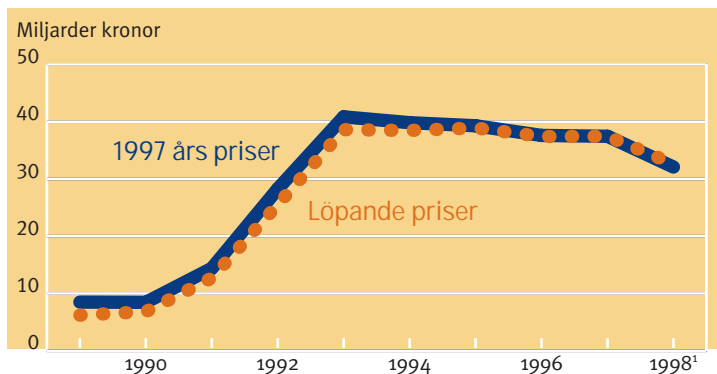
Arbetsmarknadsläget försämrades påtagligt i början av 1990-talet. Männens totala arbetslöshet ökade kraftigare i ett inledande skede av lågkonjunkturen, eftersom betydligt fler jobb gick förlorade i mansdominerade sektorer som industri och byggverksamhet.

Under åren 1994 och 1995 förbättrades

arbetsmarknaden för männen, då det under denna period tillkom jobb inom den industrinära tjänstesektorn.

Kvinnor är överrepresenterade inom kommuner och landsting som under större delen av 1990-talet har präglats av minskad sysselsättning.

Utbetald arbetslöshetsersättning från a-kassa och kas

¹ Preliminära uppgifter.

Källa: AMS

Utbetalningarna av arbetslöshetsersättning steg kraftigt i början av 1990-talet i takt med den ökande arbetslösheten och nådde en topp 1993, på runt 40 miljarder kronor.

Reglerna för a-kassa och kontant arbetsmarknadsstöd har förändrats över tiden.

Regler

Arbetslöshetsförsäkringen kompenserar för en viss del av inkomstbortfallet vid arbetslöshet. Sedan 1 januari 1998 består arbetslöshetsförsäkringen av två delar, en grundförsäkring och en frivillig inkomstrelaterad försäkring.

Sedan år 1998 finns en grundförsäkringen som ersätter det kontanta arbetsmarknadsstödet (KAS) som fanns tidigare. Grundbeloppet man får är 240 kronor per dag om man har arbetat heltid. Grundbeloppet får den som uppfyller arbetsvillkoret eller studerandevillkoret (ett års avslutade studier) och som inte är medlem i någon arbetslöshetskassa eller inte varit medlem tillräckligt länge.

Ersättningen från den frivilliga inkomstrelaterade försäkringen får den som är medlem i en arbetslöshetskassa och som uppfyller ett arbetsvillkor. Storleken på dagpenningen beror på den inkomst man hade innan man blev arbetslös. Dagpenningen är 80 procent av den tidigare inkomsten dock högst 580 kronor per dag.

År 1997 var dagpenningen 75 procent av den tidigare inkomsten (fram till den 29 september då den höjdes) dock högst 564 kronor.

Ersättning från arbetslöshetsförsäkringen 1997

Ålder	Antal mottagare		Antal dagar i medeltal		Medelbelopp, kronor	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-19	70	200	64	51	12 929	24 005
20-24	73 420	66 450	63	69	22 229	26 705
25-29	94 960	72 290	73	85	31 429	40 379
30-34	82 320	65 290	81	95	36 102	47 041
35-39	57 050	48 370	85	100	37 366	49 363
40-44	46 450	40 560	85	105	37 642	51 929
45-49	40 940	36 290	92	107	41 075	53 370
50-54	35 780	33 230	97	113	43 570	57 539
55-59	25 600	25 310	113	127	49 214	64 614
60-64	20 320	21 680	125	130	46 560	65 344
Samtliga	476 910	409 670	83	97	35 468	46 768

Källa: AMS

Av totalt cirka 36 miljarder kronor i arbetslöshetsersättning under 1997 gick 17 miljarder kronor till kvinnor (47 procent) och 19 miljarder kronor till män (53 procent).

Mer statistik

Ytterligare statistikuppgifter finns på Riksförsäkringsverkets hemsida (adress www.rfv.se/statistik) och i publikationen Socialförsäkring som ingår i serien Sveriges officiella statistik.

Frågor om statistik kan också ställas direkt till Riksförsäkringsverket:

Socialförsäkringarnas omfattning	Katriina Severin 08-786 92 26 • katriina.severin@rfv.sfa.se
Ekonomisk trygghet för familjer och barn	Britt-Marie Winnberg 08-786 95 46 • britt-marie.winnberg@rfv.sfa.se
Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	Ola Rylander 08-786 95 37 • ola.rylander@rfv.sfa.se Lena Ericson 08-786 95 62 • lena.ericson@rfv.sfa.se Zabrina Leung 08-786 98 37 • zabrina.leung@rfv.sfa.se
Ekonomisk trygghet vid ålderdom m.m.	Lars Oderbeck 08-786 95 84 • lars.oderbeck@rfv.sfa.se Marianne Karlsson 08-786 95 64 • marianne.karlsson@rfv.sfa.se

Regeländringar

Regeländringar

Regeländringar

Regeländringar

Regeländringar

Regeländr

Regeländringar

Regeländringar

Regeländringar

Regeländr

Regeländringar

Regeländrin

eländringar

Regeländringar

Regeländringar

Regeländringar

Regeländringar

Regeländringar

Regeländringar

Regeländringar

Regeländringar

Regeländringar

Regeländringar

Regeländringar

Regeländringar

Ekonomisk trygghet för familjer och barn 149

Allmänt barnbidrag och flerbarnstillägg, Underhållsstöd (Bidragsförskott), Bidrag vid adoption av utländska barn 149

Bostadsbidrag till barnfamiljer och ungdomar 150

Föräldrapenning, Tillfällig föräldrapenning, Havandeskapspenning 151

Vårdbidrag för funktionshindrade barn 152

Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp 152

Sjukpenning, Sjuklön, Förtidspension och sjukbidrag, Rehabiliteringsersättning, Arbetskadeföränta, Särskild sjukpenning för statliga personskadeskyddet, Närståendepenning 152

Högekostnadsförsäkring vid köp av läkemedel m m, Tandvårdsförsäkring 154

Handikappersättning, Bilstöd till handikappade, Assistansersättning 155

Ekonomisk trygghet vid ålderdom m m 156

Ålderspension, Änkepension, Omställningspension, Särskild efterlevandepension, Bostadstillägg till pensionärer (BTP), Särskilt bostadstillägg till pensionärer (SBTP), Delpension 156

Annan utbetalning 158

Utbildningsbidrag, Kontant arbetsmarknadsstöd (KAS), Generationsersättning 158

Sjukpenninggrundande inkomst (sgi) 160

Övriga förändringar 160

Socialavgifter 161

Arbetsgivaravgifter, Egenavgifter 161

Reformeringen av läkemedelsförmånen 164

Den allmänna pensionen 167

Det reformerade tandvårdsstödet 169

Regeländringar sedan 1997

Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Allmänt barnbidrag och flerbarnstillägg, Underhållsstöd (Bidragsförskott), Bidrag vid adoption av utländska barn

Januari 1997

Barnbidrag och underhållsstöd. Utbetalningsdag för barnbidrag och underhållsstöd ändras till den 20:e i december månad. Övriga månader betalas bidragen ut den 27:e i månaden.

Februari 1997

Underhållsstöd. Ett nytt ekonomiskt stöd, underhållsstöd, införs till barn till särlevande föräldrar. Underhållsstödet ersätter det system med bidragsförskott, förlängt bidragsförskott och särskilt bidrag till vissa adoptivbarn som fanns tidigare.

Beloppet är oförändrat, 1 173 kronor per barn och månad. Den förälder som är bidragsskyldig skall betala tillbaka samhällets kostnader för underhållsstödet. Återbetalningsskyldigheten fastställs till ett procenttal av de inkomster som föräldern har haft enligt det senaste taxeringsbeslutet. För bidragsskyldiga personer som bor utomlands sker återbetalning i form av underhållsbidrag som fastställs av domstol eller i avtal. Den skuld som uppkommer för obetalt återbetalningsbelopp räknas upp med en ränta. Räntan för 1997 är 6 procent.

Maj 1997

Barnbidrag och underhållsstöd. Utbetalningsdagen för barnbidrag och underhållsstöd ändras från den 27:e till den 20:e i varje månad.

Juli 1997

Vid adoption av utländska barn ändras bidragets storlek till 24 000 kronor per barn från att tidigare ha varierat beroende på vilket land barnet kommer ifrån. Bidraget betalas ut som ett engångsbelopp.

Januari 1998

Barnbidrag och flerbarnstillägg. Barnbidragen höjs från 640 kronor till 750 kronor per barn och månad. Samtidigt återinförs flerbarnstillägget med 200 kronor per

månad för det tredje barnet, 600 kronor för det fjärde barnet och 750 kronor för det femte barnet och varje ytterligare barn.

Underhållsstöd. Räntan för obetalda underhållsstöd (återbetalningsbeloppet) minskas från 6 procent till 5,4 procent.

Juni 1998

Barnbidrag och underhållsstöd. Om midsommarafton infaller den 20:e juni betalas barnbidrag och underhållsstöd ut närmast föregående vardag.

Oktober 1998

Underhållsstöd. I ärenden om underhållsstöd får den förälder som är bidragsskyldig utökade möjligheter till avdrag på återbetalningsbeloppet/underhållsbidraget när han eller hon har haft barnet hos sig, så kallat umgängesavdrag. Förutom möjlighet till avdrag om barnet varit hos den bidragsskyldige under minst fem hela dygn i sträck, kan avdrag också beviljas när barnet har vistats hos honom eller henne under minst sex hela dygn under en kalendermånad.

Januari 1999

Underhållsstöd. Tidigare underrättades en bidragsskyldig förälder genom delgivning när ansökan om underhållsstöd kommit in till försäkringskassan. Detta förfaringsätt tas nu bort.

Räntan för obetalda underhållsstöd (återbetalningsbeloppet) minskas från 5,4 procent till 4,1 procent.

Bostadsbidrag till barnfamiljer och ungdomar

Januari 1997

Bostadsbidrag. Ett nytt inkomstprövningssystem införs som innebär att bostadsbidrag betalas ut som preliminärt bidrag för längst tolv månader i taget. En utförligare beskrivning finns på sidan 114.

Ytterligare en förändring är att hushåll med stora bostäder inte får räkna hela bostadsytan vid beräkning av bostadskostnaden. Den bidragsgrundande bostadsytan beror på antalet barn. För den som har ett barn är den bidragsgrundande ytan maximalt 80 kvadratmeter, två barn 100 kvadratmeter, tre barn 120 kvadratmeter, fyra barn 140 kvadratmeter och fem barn eller fler 160 kvadratmeter.

De som har lån i villa eller bostadsrätt får inte längre räkna med hela räntekostnaden i bostadskostnaden.

November 1997

Bostadsbidrag. Sedan januari 1997 räknas inte alltid den bostadskostnad som ligger till grund för bostadsbidraget på hela bostadens yta. För barnfamiljer införs nu garantinivåer för bostadskostnaden. Hushållet får räkna med bostadskostnader upp till garantinivån, dock högst den faktiska kostnaden. För hushåll med ett barn är garantinivån 3 000 kronor, för två barn 3 300 kronor, för tre barn 3 600 kronor, för fyra barn 3 900 kronor och för hushåll med fem eller fler barn 4 200 kronor.

Januari 1998

Bostadsbidrag. Som en följd av att flerbarnstillägget återinförs inom barnbidragssystemet kommer det särskilda bidraget för tre eller fler hemmavarande barn att vara 1 200 kronor per månad. Tidigare kunde barnfamiljer med fyra barn och som inte fick flerbarnstillägg få särskilt bidrag med 1 500 kronor och familjer med fem eller fler barn 1 800 kronor.

Det räntebidrag som hushållet får för sin bostad ska inte längre räknas med i den bidragsgrundande inkomst som påverkar hur stort bostadsbidraget blir. För berörda hushåll blir bostadsbidraget högre.

Också homosexuella samboende kan få bostadsbidrag.

Föräldrapenning, Tillfällig föräldrapenning, Havandeskapspenning

Januari 1997

Föräldrapenning. Ersättningsnivån för föräldrapenningens pappa-/mammamånad sänks från 85 procent till 75 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI). För föräldrapenning i övrigt är ersättningsnivån oförändrad, 75 procent av SGI.

Reglerna ändras så att även tre fjärdedels föräldrapenning kan tas ut. Ersättningen kan därmed tas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels föräldrapenning.

Tillfällig föräldrapenning kan också tas ut med den nya ersättningsnivån tre fjärdedels föräldrapenning.

Juli 1997

Föräldrapenning. Ett villkor för att kunna få föräldrapenning över garantinivån för de första 180 dagarna är att man i 240 dagar i följd närmast före barnets födelse har varit försäkrad för en sjukpenning högre än 60 kronor per dag. Även tid med för-tidspension/sjukbidrag får nu räknas in i 240-dagarsvillkoret.

Januari 1998

Tillfällig föräldrapenning. Föräldrar till barn som tillfälligt vårdas i så kallat övergångsboende kan få tillfällig föräldrapenning. Tillfällig vård i övergångsboende jämföras med sjukhusvistelse.

Havandeskapspenning, föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning. Ersättningsnivån höjs från 75 procent till 80 procent av SGI.

Vårdbidrag för funktionshindrade barn

Januari 1998

Vårdbidrag. Tidigare har en förälder kunnat få vårdbidrag för merarbete med att vårda ett sjukt eller funktionshindrat barn i hemmet. Nu kan en förälder få vårdbidrag även för enbart merkostnader, exempelvis för behandlingskostnader, slitage på kläder och speciell mat.

En förälder kan få vårdbidrag för ett svårt sjukt barn som vårdas på sjukhus under högst tolv månader. I dessa fall krävs att föräldern regelbundet behöver vara närvarande på sjukhuset som en del i behandlingen av barnet.

Begreppet handikappad byts ut mot begreppet funktionshindrad och begreppet psykiskt utvecklingsstörd byts ut mot begreppet utvecklingsstörd.

Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Sjukpenning, Sjuklön, Förtidspension och sjukbidrag, Rehabiliteringsersättning, Arbetsskadelivränta, Särskild sjukpenning för statliga personskadeskyddet, Närståendepenning

Januari 1997

Sjuklön är den ersättning som en anställd får från sin arbetsgivare vid sjukdom. Sjuklöneperioden förlängs från 14 till 28 dagar.

En arbetsgivare med sammanlagda beräknade lönekostnader för ett år på högst 130 basbelopp (4,7 miljoner kronor 1997) får möjlighet att försäkra sig hos försäkringskassan mot kostnader för sjuklön.

Sjukpenning, förtidspension och sjukbidrag. Tidigare har man kunnat få sjukpenning, förtidspension och sjukbidrag med hel, tre fjärdedels eller halv ersättning. Nu införs även nivån en fjärdedels ersättning för dem som har en nedsatt arbetsförmåga med minst en fjärdedel men mindre än hälften.

Reglerna för rätt till sjukpenning och förtidspension ändras. Sjukpenning och förtidspension ska mer uttalat än tidigare vara ett skydd vid medicinskt grundad nedsättning av arbetsförmågan. Vid bedömningen av rätt till ersättning ska det bortses från arbetsmarknadsmässiga, ekonomiska, sociala och liknande förhållanden. En person som klarar ett heltidsarbete ska anses ha full arbetsförmåga.

De nya sjukpenningreglerna tillämpas på alla sjukfall som passerar årsskiftet eller som påbörjas efter årsskiftet.

De så kallade äldrereglerna inom förtidspensioneringen upphör. Reglerna innebär en mildare bedömning vid prövning av rätt till förtidspension för de personer som hade fyllt 60 år och som av medicinska skäl inte längre kunde arbeta.

En person som har ansökt om förtidspension/sjukbidrag senast den 31 december 1996 och fyller 60 år senast den 30 juni 1997, får sitt ärende prövat enligt äldrereglerna även om prövningen sker efter årsskiftet.

Januari 1998

Sjuklön, sjukpenning och rehabiliteringspenning. Ersättningsnivån höjs från 75 procent till 80 procent av SGI för sjuklön, sjukpenning, rehabiliteringspenning och särskild sjukpenning för det statliga personskadeskyddet.

Närståendepenning. Även ersättningsnivån för närståendepenning, som kan betalas ut till den som vårdar en svårt sjuk närstående person, ändras på motsvarande sätt.

Sjukpenning. Den minskningsregel som finns inom sjukpenningförsäkringen ändras. Nu får arbetsgivaren betala ut kompletterande ersättning till sina anställda även efter den 90:e dagen i en sjukperiod utan att sjukpenningen minskas. Arbetsgivaren kan komplettera ersättningen från försäkringskassan upp till en sammanlagd kompensationsnivå på 90 procent av vad den anställde skulle ha haft i lön om han eller hon arbetat.

All ersättning från kollektivavtalad gruppsjukförsäkring, och inte enbart sådan som fastställs mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer, ska likställas med lön från arbetsgivaren under sjukdom.

Sjuklön. Ett utökat högriskskydd införs för de personer som har en sjukdom som medför risk för en eller flera längre sjukdomsperioder under en tolvmånadersperiod. En arbetsgivare som har haft kostnader för sjuklön för en arbetstagare som omfattas av ett sådant beslut får ersättning från försäkringskassan.

I rehabilitering av sjukskrivna personer med behov av hjälp från två eller flera myndigheter ges myndigheterna större möjligheter att samverka.

Arbetskadelivränta. För personer som har både förtidspension/sjukbidrag och egen arbetskadelivränta påverkar arbetskadelivräntan det särskilda grundavdraget vid taxeringen. För berörda personer blir nu skatten högre.

April 1998

Sjuklöneperioden förkortas från 28 dagar till 14 dagar.

Januari 1999

Förtidspension. Kravet på arbetsförmågans nedsättning för rätt till hel förtidspension ändras från "helt nedsatt" till "helt eller i det närmaste helt nedsatt". Detta innebär att arbetsförmågan måste vara nedsatt med minst sju åttondelar av hel arbetsförmåga.

För en person som får tre fjärdedels förtidspension eller sjukbidrag ska särskilda insatser göras för att han eller hon ska kunna få en anställning motsvarande återstående fjärdedels arbetsförmåga.

Sjuklön. Arbetsgivare med färre än femtio anställda ska inte längre lämna uppgift till RFV om korta sjukdomsfall med sjuklön bland de anställda.

Arbetskadeföränta. Personer födda 1938 eller senare kan få arbetskadeföränta längst till den månad som 65-årsdagen infaller.

Höstkostnadsskydd vid köp av läkemedel m m, Tandvårdsförsäkring

Januari 1997

Läkemedel. Ett nytt höstkostnadsskydd för köp av läkemedel införs. Reformen beskrivs på sidan 164.

Förbrukningsartiklar som behövs för att tillföra kroppen ett läkemedel eller behövs för egenkontroll av medicinering är kostnadsfria under förutsättning av att RFV har fastställt priset och att de förskrivs av läkare.

Augusti 1997

Läkemedel. Receptfria läkemedel ska inte längre omfattas av höstkostnadsskyddet. Skyddet gäller dock fortfarande om läkemedlet behövs för behandling av en långvarig sjukdom för vilken det krävs kontinuerlig behandling under minst ett år eller återkommande behandling under minst tre månader per behandlingsperiod.

Höstkostnadsskyddet för köp av läkemedel täcker in endast en sådan mängd läkemedel eller andra varor som beräknas gå åt under högst 90 dagar. Nu införs ytterligare en begränsning, nämligen att förskrivningen får expedieras på nytt först efter minst 45 dagar. Om det föreligger särskilda skäl, såsom en styrkt utlandsvistelse på grund av arbete eller studier, får dock förskrivningen expedieras dessförinnan.

Oktober 1997

Tandvårdsförsäkring. Tandläkarnas arvodesbelopp inom tandvårdsförsäkringen höjs med 1,9 procent.

Den nedre gränsen för tandvårdsersättning, patientens självrisk, höjs från 700 kronor till 1 300 kronor per behandlingsperiod.

Januari 1998

Läkemedel. Kostnadsansvaret för läkemedel m m i öppenvård förs över från staten till landstingen. Läkemedelsförmånen är dock även fortsättningsvis en statligt reglerad förmån.

Januari 1999

Ny tandvårdsförsäkring. En tandvårdsförsäkring med helt ny inriktning införs. Reformen beskrivs på sidan 169.

Handikappersättning, Bilstöd till handikappade, Assistansersättning

Januari 1997

Assistansersättning. En person som har svåra funktionshinder och som behöver personlig assistans för sin dagliga livsföring kan få assistansersättning. Ersättningsnivån höjs från högst 180 kronor till högst 183 kronor per timme för att betala lön till personlig assistent.

September 1997

Assistansersättning. Reglerna för assistansersättning ändras och ersättningen betalas ut med ett schablonbelopp på 164 kronor per timme. Personer som har särskilda skäl kan få ersättning med ett högre belopp, dock högst 184 kronor per timme.

November 1997

Assistansersättning. För den person som beviljats assistansersättning ska kommunen ersätta kostnaderna för de första 20 timmarna per vecka.

Bilstöd. En person som har varaktiga funktionshinder och därför har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att kunna nyttja allmänna kommunikationer kan få bidrag för att skaffa egen bil, bilstöd. Nu ska bilstöd betalas ut endast inom ramen för beviljat anslag. Förändringen innebär att när anslaget är förbrukat får utbetalningar av nya bilstöd vänta till nästa budgetår. En person som blir beviljad bilstöd efter den tidpunkt på året då hela årsbeloppet är förbrukat måste vänta på ersättning till efter årsskiftet.

Januari 1998

Assistansersättning. Ersättningsnivån för assistansersättning höjs från 164 kronor till 168 kronor per timme. Personer som har särskilda skäl kan få ersättning med ett högre belopp, dock högst 188 kronor per timme.

Försäkringskassan kan göra undantag från kravet att tidredovisning ska lämnas för varje månad och assistent till försäkringskassan.

Januari 1999

Assistansersättning. Ersättningsnivån för assistansersättning höjs från 168 kronor till 173 kronor per timme. Personer som har särskilda skäl kan få ersättning med ett högre belopp, dock högst 194 kronor per timme.

Ekonomisk trygghet vid ålderdom m m

Ålderspension, Änkepension, Omställningspension, Särskild efterlevandepension, Bostadstillägg till pensionärer (btp), Särskilt bostadstillägg till pensionärer (sbtp), Delpension

Januari 1997

Folkpension och pensionstillskott. Folkpension till personer med omställningspension, särskild efterlevandepension och änkepension sänks från 96 procent till 90 procent av det minskade basbeloppet per år. Samtidigt höjs pensionstillskottet till dessa ersättningar från 55,5 procent till 61,5 procent av det minskade basbeloppet per år.

Omställningspension ska i första hand betalas ut under sex månader från dödsfallet, mot tidigare tolv månader.

btp. Ersättningsnivån i BTP sänks från 85 procent till 83 procent av bostadskostnaden mellan 100 och 4 000 kronor per månad.

sbtp. Högsta skäligena bostadskostnad vid beräkning av SBTP höjs till 5 200 kronor och blir enhetlig för hela landet.

April 1997

btp. Värdet av en privatbostadsfastighet/privatbostad som inte är permanent bostad ska räknas in i förmögenheten vid beräkning av BTP. De hushåll som berörs får lägre BTP.

Folkpension och pensionstillskott i form av änkepension inkomstprövas. Inkomstprövningen görs sex månader efter dödsfallet. Om det finns barn under 12 år görs inkomstprövningen när det yngsta barnet har fyllt 12 år. Inkomstprövningen görs samordnat med BTP och enligt i princip samma regler.

December 1997

Folkpension, atp och btp betalas ut den 18:e i månaden till dem som är födda på dag 1–15 i månaden och den 19:e till dem som är födda dag 16–31.

Januari 1998

Folkpension i form av änkepension. Vid inkomstprövning av folkpension i form av änkepension ska inte pensionsförsäkring och pensionssparkonto räknas med i årsinkomsten. Kapital som har betalats in till pensionsförsäkring/pensionssparkonto ska inte heller ingå i den förmögenhet som fastställs. De som berörs får högre folkpension.

btp. Ersättningsnivån i **BTP** höjs från 83 procent till 85 procent av bostadskostnaden mellan 100 och 4 000 kronor per månad.

Vid beräkning av **BTP** till dem som har sin bostad i särskild boendeform ska värdet av privatbostadsfastighet eller privatbostad som utgör permanentbostad för maken inte räknas med i underlaget. De som berörs får högre **BTP**.

Utbildningsbidrag ska räknas med i den årsinkomst som påverkar hur stort **BTP** blir. De hushåll som berörs får lägre **BTP**.

Ålderspension. Den nedre åldersgränsen för förtida uttag av ålderspension höjs från 60 år till 61 år för personer födda 1938 eller senare.

April 1998

btp. Ett nytt makebegrepp införs i **BTP**. Vid beräkning av **BTP** ska den man och kvinna som utan att vara gifta med varandra, lever tillsammans och är skrivna på samma adress jämföras med gifta, om inte skäl visas för annat.

Januari 1999

Den nya allmänna pensionen beskrivs närmare på sidan 167.

Folkpension i form av ålderspension. Personer födda 1938 eller senare kan inte få folkpension i form av ålderspension annat än i trettiondelar i förhållande till antal år med intjänad **ATP**-poäng.

Pensionstillskott. Personer födda 1938 eller senare kan inte få pensionstillskott till ålderspension.

Ålderspension. I de fall ansökan om ålderspension måste göras kan pensionen betalas ut tidigast från och med månaden efter ansökningsmånaden. Undantag gäller för personer som har särskild efterlevandepension eller förtidspension före den månad som 65-årsdagen infaller. För dessa gäller fortfarande tre månaders retroaktivitet.

Delpension. Möjligheten att få delpension upphör vid utgången av år 2000. Redan beviljade förmåner löper dock vidare även efter år 2000. Likaså kommer delpension att betalas ut även efter år 2000 till personer som har ansökt senast år 1999, men där förmånen ska börja betalas ut först under år 2000.

Kompletterande bostadstillägg. Kommunerna ges möjlighet att betala ut kompletterande bostadstillägg till pensionärer till och med år 2000.

Pensioner som understiger 2 400 kronor per månad kommer inte längre att betalas ut månadsvis utan två gånger per år, i juni och i december. Undantag görs exempelvis för pensionärer som också har BTP.

Folkpension och atp. Det minskade basbeloppet upphör. Folkpension och ATP beräknas i stället på prisbasbeloppet vilket innebär en generell höjning av pensionerna med två procent.

btp. Ersättningsnivån i BTP höjs från 85 procent till 90 procent av bostadskostnaden mellan 100 och 4 000 kronor per månad.

Ålderspension. Har ålderspension helt eller delvis återkallats en gång får ny återkallelse göras tidigast efter ansökningsmånaden. Till exempel en person som har hel ålderspension har begärt att i stället få halv ålderspension. Om han eller hon sedan begär att få den halva pensionen ändrad till en fjärdedels pension tar det minst sex månader innan ändringen genomförs.

Om kraven för tillgodoräknande av hemlandsår är uppfyllda vid beräkning av folkpension, till en person som har invandrat till Sverige, ska som tid i hemlandet räknas tid till tidpunkten för ankomsten till Sverige. Hittills har endast tid till och med året före det år personen kom till Sverige räknats med. Detta gäller personer som har beviljats uppehållstillstånd i januari 1999 eller senare.

Annan utbetalning

Utbildningsbidrag, Kontant arbetsmarknadsstöd (kas), Generationsersättning

Januari 1997

Utbildningsbidrag. Bestämmelserna om rätt till utbildningsbidrag till personer som deltar i arbetsmarknadsutbildning, arbetsplatsintroduktion, verksamhet på datortek och i yrkesinriktad verksamhet tas in i en ny förordning, förordningen om aktivitetsstöd.

De nya reglerna innebär att utbildningsbidraget inte längre får räknas upp till motsvarande ersättning för heltidsarbete för en person vars ersättning från arbetslöshetskassan grundas på ersättning för deltidarbete.

En annan nyhet är att en person som har beviljats bidrag för start av egen näringsverksamhet får utbildningsbidrag. Detta innebär bland annat att bidraget får behållas vid sjukdom och tillfällig vård av barn m m.

Juli 1997

Utbildningsbidrag. Den som uppfyller villkoren för ersättning från arbetslöshetskassa eller KAS kan få utbildningsbidrag i form av dagpenning med lägst 230 kronor per dag. Den som inte uppfyller villkoren får dagpenning med 103 kronor per dag.

Bidrag med 640 kronor per månad till deltagare som är under 25 år och inte uppfyller villkoren för arbetslöshetsersättning eller KAS avskaffas. I stället får dessa deltagare utbildningsbidrag med 103 kronor per dag.

Kas. Helt arbetslösa personer i åldern 60–64 år kan få tillfällig avgångsersättning i form av KAS om vissa villkor är uppfyllda.

Trots att de inte formellt sett är arbetslösa kan personer som deltar i försöksverksamhet som regeringen beslutar om få KAS.

December 1997

Utbildningsbidragets lägsta dagpenningnivå höjs från 230 kronor till 240 kronor per dag. Högsta nivån höjs från 564 kronor till 580 kronor per dag.

Januari 1998

Utbildningsbidrag. Man kan få utbildningsbidrag vid två nya arbetsmarknadsåtgärder, IT-utbildning och utvecklingsgaranti. För deltagare i utvecklingsgaranti krävs att villkoren för ersättning från arbetslöshetskassan är uppfyllda.

Utbildningsbidragets storlek påverkas inte längre av änkepension. De personer som berörs får högre utbildningsbidrag.

Rätten till utbildningsbidrag under sommaruppehåll (högst 14 dagar) tas bort för de personer som deltar i en särskilt upphandlad arbetsmarknadsutbildning.

Kas. En ny arbetslöshetsförsäkring införs och en ny kompletterande arbetslöshetskassa, Alfa-kassan, bildas. Till följd av detta upphävs bestämmelserna om KAS och administrationen av KAS hos försäkringskassorna avvecklas.

Generationsersättning. En ny förmån, ersättning för generationsväxling på arbetsmarknaden (generationsersättning), införs. Under förutsättning att vissa villkor är uppfyllda kan en anställd person som har fyllt 63 år i överenskommelse med arbetsgivaren lämna arbetsmarknaden i förtid mot att arbetsgivaren tillsvidareanställer en yngre långtidsarbetslös person.

Länsarbetsnämnden beslutar om generationsväxling och försäkringskassan beräknar och betalar ut ersättningen till arbetstagaren.

Juni 1998

Utbildningsbidrag. Personer som deltar i en särskild upphandlad arbetsmarknadsutbildning får behålla utbildningsbidraget vid ledighet som är en följd av att utbildningsanordnaren gör ett tillfälligt uppehåll i sin verksamhet, dock under högst 14 kalenderdagar under juni–augusti.

Juli 1998

Utbildningsbidrag. För vissa heltidsstuderande som deltar i arbetsmarknadsåtgärd under ferieuppehåll införs speciella regler för beräkning av utbildningsbidrag.

Utbildningsbidragets dagpenning kan minskas med ersättning till deltagare i teckenspråkutbildning för vissa föräldrar (TUFF).

Januari 1999

Utbildningsbidrag. En ny förordning, förordningen om arbetsmarknadspolitiska aktiviteter, införs. Den omfattar bestämmelserna om arbetsmarknadsutbildning, yrkesinriktad rehabilitering, datortek, start av näringsverksamhet och arbetspraktik. Arbetspraktik är en ny åtgärd som ersätter arbetsplatsintroduktion och arbetslivsutveckling. Personer som deltar i arbetspraktik kan få utbildningsbidrag.

Sjukpenninggrundande inkomst (sgi)

Januari 1997

sgi. Skattepliktiga förmåner (såsom fri bil, kost och logi) samt kostnadsersättningar, exempelvis traktamente, räknas inte längre med i underlaget för sgi.

För beräkningsunderlaget gäller även nya regler beträffande semesterlön och semesterersättning. Vid beräkning av den årliga inkomsten ska månadsinkomsten multipliceras med 12 i stället för, enligt tidigare praxis, med 12,20.

Juli 1997

sgi kan i vissa fall grundas på tidigare inkomst även om denna inte var anmäld hos försäkringskassan under den period som arbetet pågick.

Reglerna om sgi ändras så att en person, vars förtidspension/sjukbidrag dras in eller minskas eller vars sjukbidrag upphör, i vissa fall kan få tillbaka den sgi som gällde innan förtidspensionen/sjukbidraget beviljades.

Januari 1998

sgi. Lägsta sgi höjs från 6 000 kronor per år till 24 procent av basbeloppet (8 800 kronor år 1998).

Övriga förändringar

Juli 1997

En ny konvention mellan Sverige och Österrike om social trygghet träder i kraft.

Adoption av utländska barn. Reglerna vid adoption av utländska barn ändras. Sverige har anslutit sig till Haag-konventionen om skydd av barn och samarbete med internationella adoptioner. Konventionen innebär att Sverige ska godta en

adoption som genomförs, enligt intyg av behörig myndighet i det land där barnet kommer ifrån.

Oktober 1997

Nya regler ska göra det lättare för försäkringskassan att fatta rätt beslut om ersättning. Syftet är att förbättra möjligheterna till korrekta utbetalningar, genom att den information som ligger till grund för försäkringskassans beslut är riktig och fullständig, men även att minska riskerna för missbruk och fusk. Uppgifter om faktiska förhållanden som lämnas till försäkringskassan ska lämnas på heder och samvete. Försäkringskassan har rätt att göra hembesök.

April 1998

Överenskommelse mellan Sverige och Litauen om utgivande av sjukvårdsförmåner träder i kraft.

Maj 1998

Överenskommelse mellan Sverige och Lettland om utgivande av sjukvårdsförmåner träder i kraft.

Juli 1998

Socialförsäkringsnämnderna. Bestämmelserna om att socialförsäkringsnämnderna ska ompröva vissa tjänstemannabeslut upphör. För beslut som har meddelats före den 1 juli 1998 gäller de tidigare bestämmelserna.

Nämnderna ska heller inte längre avgöra ärenden som rör familjebidrag till totalförsvarspliktiga i form av näringsbidrag, vissa ärenden om bostadsbidrag, ärenden som rör delpension samt ärenden om eftergift av underhållsstöd.

Januari 1999

Socialförsäkringsnämnderna ska inte längre ta beslut om att avstå från krav på återbetalning av bidragsförskott.

Socialavgifter

Arbetsgivaravgifter, Egenavgifter

Januari 1997

Sjukförsäkringsavgiften för arbetsgivare sänks från 5,28 procent till 4,04 procent.

Sjukförsäkringsavgifter för egenföretagare sänks från 5,82 procent till 4,72 procent. Allmän egenavgift till sjukförsäkringen höjs från 3,95 procent till 4,95 procent. Den allmänna löneavgiften höjs från 1,50 procent till 2,60 procent. Särskild löneskatt för vissa förvärvsinkomster höjs från 21,39 procent till 23,52 procent.

Särskild löneskatt på pensionskostnader höjs från 21,39 procent till 23,52 procent.

En arbetsgivare har varje månad rätt att göra avdrag på arbetsgivaravgiften med högst 5 procent av underlaget, dock högst 2 500 kronor. Avdraget skall belasta arbetsmarknadsavgiften. Gäller även egenföretagare, dock med ett högre högsta avdragsbelopp.

Januari 1998

Sjukförsäkringsavgiften för arbetsgivare höjs från 4,04 procent till 7,90 procent.

Sjukförsäkringsavgiften för egenföretagare höjs från 4,72 procent till 8,66 procent.

Folkpensionsavgiften för egenföretagare höjs från 6,03 procent till 6,83 procent.

Tilläggspensionsavgiften för arbetsgivare och egenföretagare sänks från 13,00 procent till 6,40 procent.

Arbetskadeavgift för egenföretagare sänks från 1,40 procent till 1,38 procent.

Den allmänna löneavgiften höjs från 2,60 procent till 4,48 procent.

Det totala avgiftsuttaget för arbetsgivare är 33,03 procent.

Allmän egenavgift för sjukförsäkring upphör från och med 1998.

Allmän pensionsavgift som förs till Allmänna pensionsfonden höjs från 1,00 procent till 6,95 procent.

En arbetsgivare har varje månad rätt att göra avdrag på arbetsgivaravgiften med högst 5 procent av underlaget, dock högst 3 550 kronor. Avdraget skall belasta arbetsmarknadsavgiften. Gäller även egenföretagare, dock med ett högre högsta avdragsbelopp.

Januari 1999

Sjukförsäkringsavgiften för arbetsgivare sänks från 7,9 procent till 7,5 procent.

Sjukförsäkringsavgiften för egenföretagare sänks från 8,66 procent till 8,23 procent.

Folkpensionsavgiften avskaffas.

Efterlevandepensionsavgift om 1,7 procent införs.

Delpensionsavgiften avskaffas.

Föräldraförsäkringsavgift om 2,20 procent införs.

Arbetsmarknadsavgiften för arbetsgivare höjs från 5,42 procent till 5,84 procent.

Arbetskyddsavgiften avskaffas.

Lönegarantiavgiften avskaffas.

Statliga ålderspensionsavgifter om 6,4 procent på transfereringar och 18,5 procent på övriga pensionsgrundande belopp införs.

Särskild löneskatt för vissa förvärvsinkomster sänks för arbetstagare 65 år eller äldre från 23,52 procent till 18,09 procent och höjs i övriga fall till 24,26 procent.

Särskild löneskatt på pensionskostnader höjs från 23,52 procent till 24,26 procent.

Det totala avgiftsuttaget för arbetsgivare är 33,06 procent.

Allmän löneavgift höjs från 4,48 procent till 8,04 procent.

Reformeringen av läkemedelsförmånen

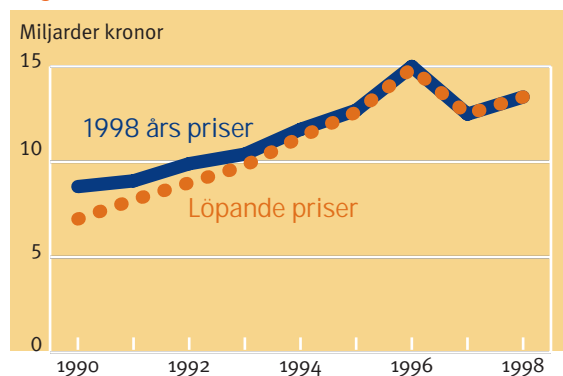
Trendmässigt ökade kostnader för läkemedel

Syftet med läkemedelsförmånen är att hela befolkningen ska få tillgång till säkra och effektiva läkemedel på lika villkor. Förmånen regleras numera i en särskild lag om högkostnadsskydd vid köp av läkemedel med mera från att tidigare varit en del av lagen om allmän försäkring.

I Sverige liksom i övriga västvärlden har kostnaderna för läkemedel i öppen vård ökat kraftigt under 1990-talet. Den trendmässiga ökningen beror bland annat på det ökande antalet äldre med stora läkemedelsbehov och på att en allt större andel av läkemedlen skrivs ut i öppen vård till följd av effektivare behandlingsmetoder och en förändrad sjukvårdsstruktur. Vidare kommer hela tiden nya och effektiva men kostsamma läkemedel ut på marknaden. Läkemedel i slutenvård ingår inte i läkemedelsförmånen. Dessa ses som en del av den vård och omsorg som ges på sjukhuset och ingår i vårddygnsavgiften.

Utgifter för läkemedelsförmånen

De höga priserna på nya läkemedel bör värderas ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Samtidigt som läkemedlen ökar belastningen på läkemedelsförmånen uppkommer besparingar inom andra sektorer. Exempelvis har behovet av kirurgi minskat drastiskt till följd av den nya läkemedelsbehandlingen vid magsår. De nya läkemedlen mot migrän har inneburit att antalet sjukskrivningsdagar kunnat minskas. Förutom att de nya läkemedlen bidrar till att sjukdomar kan botas eller lindras bidrar de till ökad livskvalitet för många människor.

En ny läkemedelsförmån från den 1 januari 1997

Syfte

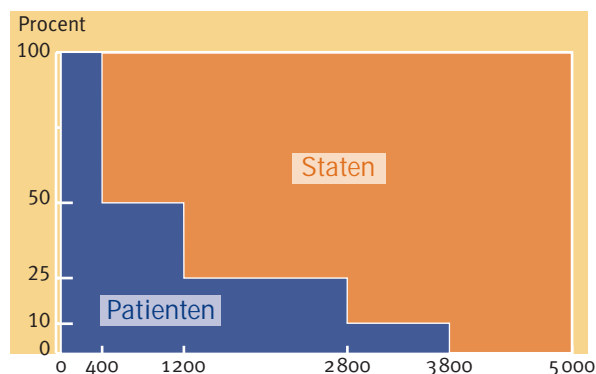
Den 1 januari 1997 infördes en ny läkemedelsförmån. Syftet med förändringen var:

- att öka kostnadsmedvetenheten hos förskrivare och patienter
- att alla läkemedel och diagnosgrupper skulle behandlas lika varför den så kallade fria listan togs bort
- att inom ramen för tillgängliga resurser tillförsäkra dem som har stora läkemedelsbehov ett bra högkostnadsskydd
- att stegvis föra över kostnadsansvaret för läkemedel i öppen vård till landstingen för att läkemedel fullt ut ska betraktas som en del av hälso- och sjukvården.

Den nya läkemedelsförmånen bygger på att patienten under en tolv månadersperiod betalar hela kostnaden för läkemedel upp till för närvarande 400 kronor. Härigenom får de som har små eller begränsade läkemedelsbehov stå för hela kostnaden själv. Den enskilde betalar sedan 50 procent av kostnaden i intervallet 401–1 200 kronor, 25 procent i intervallet 1 201–2 800 kronor och 10 procent i intervallet 2 801–3 800 kronor varefter läkemedlen är kostnadsfria för patienten. Detta innebär att patienten får ett så kallat frikort när han eller hon betalt sammanlagt 1 300 kronor under det senaste året räknat från första inköpet. Frikortet gäller under ett år från första inköpstillfället.

Patientens och statens andel av kostnaden

Tanken med att binda subventionen till priset på läkemedlet är att förskrivaren och patienten ska agera mera kostnadsmedvetet. Detta kan ske genom att de till exempel väljer billigare preparat eller mindre förpackningar. En annan viktig del av reformen är att det inom varje landsting ska finnas en eller flera läkemedelskommittéer med uppgift att verka för en tillförlitlig och rationell läkemedelsanvändning.

Effekter

Genom att kostnadsansvaret för läkemedel successivt förs över till landstingen och de tre landstingsfria kommunerna har deras intresse för läkemedel och läkemedelskostnader ökat kraftigt och olika modeller prövas vad gäller styrning och uppföljning. Många läkemedelskommittéer är mycket aktiva.

Under hösten 1996 innan reformen trädde i kraft skedde omfattande inköp av läkemedel. Det gällde inte minst läkemedel som för vissa patientgrupper var kostnadsfria och senare skulle ingå i det generella högkostnadssystemet. Effekterna av hamstringen blev kraftigt ökade kostnader under hösten 1996 med en stor mängd frikort till följd. Under 1997 kunde en motsvarande minskning av inköpen ses.

För 1998 beräknades kostnaderna för förmånen till 12,7 miljarder kronor, men utfallet blev 13,4 miljarder kronor. Prisnivån på läkemedel var i stort oförändrad. Ett antal nya produkter har kommit ut på marknaden, men de har inte en sådan volym att de förklarar hela den ökade kostnaden. Den ökade kostnaden torde därför bero på att totalvolymen läkemedel har ökat och att allt fler når upp till gränsen för frikort varefter förmånen står för hela kostnaden. Analyser av kostnadsutvecklingen pågår och metoderna för att prognosticera framtida kostnader utvecklas.

Under 1998 godkändes och prissattes bland annat impotensläkemedlet Viagra vilket ledde till en omfattande debatt om vilka läkemedel som ska ingå i förmånen. Regeringen har därefter givit Socialstyrelsen och Läkemedelsverket i uppdrag att kartlägga vilka nya läkemedel – eller grupper av läkemedel – av karaktären att de mer syftar till att höja patienternas livskvalitet än direkt lindra eller bota sjukdomar som kan förväntas bli godkända under den närmaste femårsperioden. I uppdraget ingår också att analysera konsekvenserna av introduktionen av dessa läkemedel för såväl hälso- och sjukvården som samhället i övrigt av organisatorisk och finansiell karaktär. Uppdraget ska redovisas den 1 juli 1999.

Riksförsäkringsverkets roll

RFV:S roll inom läkemedelsområdet begränsades i och med läkemedelsreformen till att sätta pris på de läkemedel som ska ingå i förmånen. I prissättningsuppdraget ingår att fastställa Apoteket AB:S ersättning för att härigenom kunna fastställa det pris läkemedlet ska ha när det säljs över disk till patienten. Statsbidrag till landstingen vad avser läkemedelsförmånen betalas ut av Socialstyrelsen.

Projekt om vissa läkemedelsfrågor

Inom Socialdepartementet bildades i januari 1999 ett särskilt projekt vad gäller läkemedelsfrågor. Inom ramen för projektet ska det bland annat klarläggas vilket inflytande landstingen ska ha över läkemedelssystemet när de fullt ut tar över kostnadsansvaret år 2001. En fråga är om de nuvarande formerna för prisförhandlingar, med RFV som ansvarig myndighet, ska ändras. En annan viktig fråga är om det krävs ytterligare åtgärder för att få kontroll över kostnadsutvecklingen. De nu nämnda frågorna ska enligt projektets direktiv lösas med beaktande av att läkemedelsförmänen fortfarande ska vara rättvis och enhetlig över hela landet.

Den allmänna pensionen

Den nya allmänna pensionen infördes den 1 januari 1999. De första utbetalningarna av pension enligt det nya systemet kommer år 2001. Efter flera år av utredning och diskussion kunde riksdagen i juni 1998 fatta det avgörande beslutet om det nya pensionssystemet. Fem riksdagspartier står bakom reformen.

Den allmänna pensionen ersätter ATP, som infördes 1960 och folkpension, som infördes 1937. Skiftet från ATP sker successivt på så sätt att personer födda 1938–1953 får pension från båda systemen i förhållande till när de är födda. Ju senare man är född desto mer får man från det nya systemet. Personer födda 1954 och senare får hela sin pension från det nya systemet.

Pensionssystemet består av tre delar: Inkomstpension, premiepension och garantipension.

Under den aktiva tiden läggs all inkomst upp till ett tak på strax under 25 000 kronor i månaden år 1999 till grund för pensionen. Pensionsavgiften är 18,5 procent på inkomsten. Av avgiften går 16 procentenheter åt för att betala för dagens pensionärer samtidigt som man själv får motsvarande pensionsrätter för sin egen framtida pension. 2,5 procentenheter går till premiepensionen och placeras av den enskilde i olika fonder genom Premiepensionsmyndighetens försorg. Garantipensionen är till för dem som inte har tjänat in till någon egen pension alls eller som har låg inkomstgrundad pension.

En ny myndighet, Premiepensionsmyndigheten, har till uppgift att hantera val och byten av fonder. Försäkringskassan administrerar inkomstpensionen och garantipensionen. Riksförsäkringsverket svarar för samordning av informationen och utbetalningar samtidigt som man är tillsynsmyndighet för såväl försäkringskassan som Premiepensionsmyndigheten.

Före pensioneringen växer de intjänade pensionsrätterna i takt med den allmänna inkomstutvecklingen i samhället. Premiepensionen växer med den avkastning det blir på de fonder man valt.

Vid pensionstillfället räknas pensionen ut på grundval av de hopsamlade pensionsrätterna och med hänsyn tagen till medellivslängden för den aktuella årsgruppen.

Grundtanken bakom den nya allmänna pensionen är att systemet ska vara finansiellt stabilt oavsett den samhällsekonomiska utvecklingen. Genom att avgiften på 18,5 procent ligger fast och pensionerna är knutna till inkomstutvecklingen i samhället vill man garantera att betalningarna till pensionärer inte gör bördan för de aktiva orimligt stor.

Det finns möjlighet att gå i pension från 61 års ålder. Den som får garanti-pension måste dock vänta till 65 års ålder. Det finns ingen övre åldersgräns för pensioneringen. Ju längre man arbetar och tjänar in till sin pension desto högre blir pensionen. Det beror på att man hinner betala in mer i avgifter till sin pension, men också på att de hopsamlade pensionsrätterna ska fördelas på färre år, eftersom man har färre år kvar att leva tills man når den genomsnittliga medellivslängden för sin åldersgrupp.

Några andra nyheter är att man får pensionsrätt även för tid då man har små barn oavsett om man är föräldraledig eller inte. På samma sätt får man pensionsrätt för pliktjänstgöring, till exempel värnplikt. Pensionsrätt ges också för högre studier. Villkoren för hur studietiden ska kompenseras är dock ännu inte klara utan utreds vidare.

Olika typer av ersättningar inom socialförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen är också pensionsgrundande eftersom man betalar in pensionsavgifter även på dessa. Däremot ger socialbidrag ingen pensionsrätt.

Det första valet av fonder för premiepensionsdelen skulle ha ägt rum hösten 1999. På grund av en alltför snäv tidsplan för de nya datorsystemen har valet dock skjutits upp till att tidigast äga rum år 2000. Den som inte aktivt väljer fond får sina pengar placerade i en ny fond, Premiesparfonden inom AP-fonden, som ger en relativt riskfri och därmed möjligen lägre avkastning.

Varje år på våren ska alla berörda få ett besked med information om hur mycket man har tjänat in totalt sett till sin pension, hur mycket man kan placera för premiepensionen på grundval av föregående års inbetalade avgifter samt en prognos över den framtida pensionen. År 1999 åtföljs det årliga beskedet dessutom av omfattande information om det nya pensionssystemet.

Tanken bakom de årliga beskederna är att var och en ska kunna fatta så informerade beslut som möjligt för sin framtida pension. Besluten gäller bland annat när man vill gå i pension. Under resans gång är det bland annat fråga om hur man vill placera sina medel för premiepensionen. De pensionsrätter som gäller barnår kan dessutom fördelas mellan föräldrarna efter deras önskan. Den totala pensionen för varje individ påverkas också av avtalspensionen och kan naturligtvis också påverkas med privat pensionssparande eller annat sparande.

Det reformerade tandvårdsstödet

Den allmänna tandvårdsförsäkringen infördes 1974. Den främsta avsikten med försäkringen var att göra nödvändig tandvård ekonomiskt tillgänglig för alla medborgare. Då försäkringen infördes fanns omfattande tandvårdsbehov hos en stor del av befolkningen.

Mot bakgrund av att utgifterna för försäkringen har ökat samtidigt som tandhälsan har förbättrats har många olika förslag till ändringar i försäkringen lagts fram.

Ny tandvårdsförsäkring sedan den 1 januari 1999

- ersättning för i princip all bastandvård,
- skydd för höga kostnader i övrig tandvård,
- förhöjd ersättning för vissa personer med långvarig sjukdom eller funktionshinder,
- patienter i åldern 20–29 år får ersättning för en del av undersökningskostnaden,
- landstingen övertar kostnadsansvaret för vissa vuxna patienter,
- vårdgivaren bestämmer själv sitt pris för behandlingen.

Den 1 januari 1999 fick tandvårdsförsäkringen en ny inriktning och delades upp i bastandvård och övrig tandvård. Liksom tidigare är tandvården avgiftsfri för barn under 20 år.

Förändringen skall uppmuntra till regelbunden och förebyggande tandvård. Alla vuxna personer får ett ekonomiskt stöd för den vardagliga hälsobefrämjande tandvården, bastandvården. I denna ingår förebyggande åtgärder, fyllningar, rotbehandlingar och liknande. Tandläkare och tandhygienister kan erbjuda abonnemang på bastandvård. Man betalar då ett fast pris för bastandvård under två år oavsett antalet behandlingar.

För de åtgärder som ingår i bastandvården betalar försäkringen ett fast belopp per åtgärd till tandläkaren eller tandhygienisten. Detta belopp utgör i praktiken patientens försäkringsersättning. För patienter som tecknat abonnemangsavtal med sin vårdgivare betalar försäkringskassan i stället ut ett fast årligt belopp. Försäkringskassan betalar ersättning till såväl privatpraktiserande vårdgivare som till folktandvårdskliniker och odontologiska fakulteter.

För övrig tandvård – protetik (inlägg, kronor, broar, implantat) och tandreglering – gäller särskilda ersättningsregler. Här finns ett högkostnadsskydd för patienter med höga behandlingskostnader. Detta innebär att ersättning från försäkringen betalas ut först när behandlingen nått en viss omfattning.

Exempel 1 Bastandvård

En patient som fyller 30 år senare under året går till tandläkaren i januari. Patienten får betala hela tandläkarens pris för undersökningen inklusive den förebyggande vård som ingår i undersökningsåtgärden. Det beror på att regeln säger att patienten får stå för undersökningskostnaden själv från det år han eller hon fyller 30 år och inte räknat från födelsedagen.

Behöver patienten därefter ytterligare tandvård, exempelvis en rotfyllning och en lagning, får tandläkaren tandvårdsersättning för dessa åtgärder från försäkringskassan och ska sedan minska patientens pris med motsvarande summa.

Exempel 2 Övrig tandvård

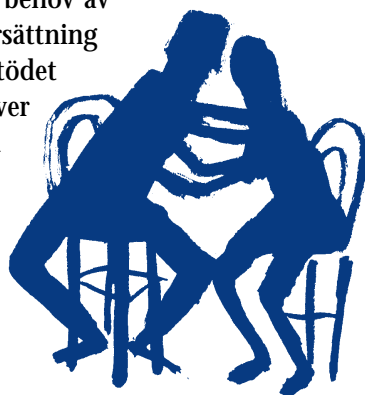
En patient behöver tre kronor i underkäken. Tandvårdsersättning för en krona är enligt taxan 1 430 kronor.

Efter genomförd behandling räknas ersättningen från försäkringen ($1\,430\text{ kr} \times 3\text{ stycken} = 4\,290\text{ kr}$). Från detta belopp dras en karensavgift på 3 500 kronor ($4\,290\text{ kr} - 3\,500\text{ kr} = 790\text{ kr}$). Subventionen från tandvårdsförsäkringen för denna behandling blir alltså 790 kronor, som dras av från tandläkarens pris för behandlingen.

Försäkringen skall rymmas inom samma kostnadsram som tidigare – 1,4 miljarder kronor per år.

Den nya försäkringen har kombinerats med en rätt för vårdgivaren att fritt sätta sitt pris. Priset kan därför variera beroende på vilken tandläkare eller tandhygienist som patienten besöker. Inom folktandvården sker prissättningen genom beslut i landstingsstyrelsen. Varje vårdgivare ska ha en prislista tillgänglig på mottagningen. Ersättningen från tandvårdsförsäkringen påverkas inte av vårdgivarens pris.

Försäkringen ger ett ökat stöd till patienter som på grund av långvarig sjukdom eller funktionshinder har ett långvarigt och väsentligt ökat behov av tandvård. Efter en godkänd prövning av försäkringskassan betalar försäkringen en dubbel subvention för nödvändig bastandvård. För personer som har behov av behandling med protetik och tandreglering utges ersättning oavsett behandlingens omfattning. I det utökade stödet ingår också ekonomiskt stöd till patienter som behöver särskilt anpassade hjälpmedel för att kunna utföra sin dagliga tandvård.

Källor och lästips

Ackerby, Stefan (1993), *Socialförsäkringarna – effektivitet och rättvisa?*, i En "skattereform" för socialförsäkringarna, Publica

Apoteksbolaget AB (1998), *Svensk läkemedelsstatistik 1997*

Aronsson, Gunnar (1999), *Arbetslivets förändring – flexibilitet på gott och ont*, Försäkringskassaförbundets forskarseminarium i Umeå 1999

Aronsson, Gunnar; Dallner, Margareta & Gustafsson, Klas (under utarbetande 1999), *Tidsbegränsad anställning; Arbetsvillkor, arbetsmiljö och hälsa*, Arbetslivsinstitutet

Björklund, Anders; Edebalk, Per Gunnar; Ohlsson, Rolf & Söderström, Lars (1998), *Välfärdsolitik i kristid – håller arbetslinjen?*, Studieförbundet näringsliv och samhälle

Ds 1994:81, *En Social Försäkring*, Rapport till expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO)

Ds 1994:133, *Nettokostnader för transfereringar i Sverige och några andra länder*, Rapport till expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO)

Ds 1994:135, *Skatter och socialförsäkringar över livscykeln – en simuleringsmodell*, Rapport till expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO)

Ds 1995:73, *Fortsatt reformering av budgetprocessen*

Edebalk, Per Gunnar; Ståhlberg, Ann-Charlotte & Wadensjö, Eskil (1998), *Socialförsäkringarna. Ett samhällsekonomiskt perspektiv*, Studieförbundet näringsliv och samhälle

Grip, Gunvall (1996), *Reform eller systemskifte? Ett inlägg i socialförsäkringsdebatten*, Folksam och Försäkringskassaförbundet

Kangas, Olli och Ritakallio, Veli-Matti (1998), *Social Policy or Structure? Income Transfers, Socio-demographic Factors and Poverty in the Nordic Countries and in France*, Working paper No. 190, Maxwell School of Citizenship and Public Affairs, Syracuse University, USA

Korpi, Walter och Palme, Joakim (1997), *Kan socialpolitiken minska fattigdom och ojämlikhet?* i Välfärd och ojämlikhet i ett 20-årsperspektiv 1975–1995, Levnadsförhållanden rapport 91, SCB

Korpi, Walter och Palme, Joakim (1998), *The Paradox of Redistribution and Strategies of Equality: Welfare State Institutions, Inequality and Poverty in the Western Countries*, American Sociological Review Vol. 68 sidorna 349–362

Lagen om allmän försäkring och andra författningar om socialförsäkringen m m, juli 1998, RFV

Marklund, Staffan (1997), *Svensk välfärd i förändring* i Välfärd och ojämlikhet i ett 20-årsperspektiv 1975–1995, Levnadsförhållanden rapport 91, SCB

På tal om kvinnor och män, Lathund om jämställdhet 1998, SCB

Riksförsäkringsverket, RFV REDOVISAR 1995:4, *Privat och offentligt administrerade försäkringar – en analys av driftskostnaderna*

Riksförsäkringsverket, RFV REDOVISAR 1997:6, *Risk- och friskfaktorer – sjukskrivning och rehabilitering i Sverige*

Riksförsäkringsverket, RFV REDOVISAR 1998:7, *Socialförsäkringens omfattning 1996–1999*

Riksförsäkringsverket (1997), *Socialförsäkring 1995 och 1996*, Sveriges officiella statistik

Riksförsäkringsverket (1998), *Socialförsäkringsfakta 1998*

Salonen, Tapio (1998), *Marginaliseringsmönster i nittioalets Sverige*, Försäkringskassaförbundets forskarseminarium i Umeå 1998

Scherman, K G och Palmer, Edward (1993), *En ny socialförsäkring*, Rapport till Ekonomikommisionen, RFV

SOU 1996:133, *En allmän och aktiv försäkring vid sjukdom och rehabilitering*, slutbetänkande av Sjuk- och arbetsskadekommittén

SOU 1997:166, *Ohälsöförsäkringen. Trygghet och aktivitet*, betänkande av Förtidspensionsutredningen

Strand, Birgit (1995), *Välfärdskarusellen. En bok om socialförsäkringarna*, RFV och Utbildningsradion

Svallfors, Stefan (1996), *Svenskarna och välfärds krisen*, TCO

Svenska arbetsgivarföreningen (1998), *Proportionell skatt med trygghetskonton – för enkelhet och ökad valfrihet*

Publicerat av rfv

I denna förteckning finns de publikationer med som givits ut av RFV under 1998 och början av 1999.

Beställ via RFV:s hemsida www.rfv.se eller från kundtjänst per telefon 08-795 23 55 eller fax 08-760 58 95.

Familjer och barn

Underhållsstöd till barn till särlevande föräldrar – en utvärdering av det nya underhållsstödet (RFV ANSER 1998:3)

Underhållsstöd till barn till särlevande föräldrar – redovisning vad avser systemets tillämpning. Slutrapport enligt uppdrag av Regeringen (RFV ANSER 1998:2)

Bostadsbidrag till barnfamiljer och ungdomar – redovisning vad avser systemets tillämpning. Slutrapport enligt uppdrag av Regeringen (RFV ANSER 1998:1)

Sjukdom och handikapp

Rehabilitering av sjukskrivna missbrukare – en kartläggning (RFV REDOVISAR 1998:10)

Vem blir frisk? Viktiga faktorer vid rehabilitering av psykiskt sjuka (RFV INFORMERAR 1998:6)

Försäkringskassan – en framgångsrik rehabiliterare? (RFV INFORMERAR 1998:5)

Vad påverkar rehabiliteringen? En studie av Försäkringskassan Syd och dess rehabiliteringsarbete (RFV INFORMERAR 1998:4)

Återskapad arbetsförmåga. Betydelsen av arbetsinriktad rehabilitering för långtidssjukskrivna (RFV INFORMERAR 1998:3)

Sjukskrivna arbetslösa. Behandlar vi dem annorlunda? (RFV INFORMERAR 1998:2)

Kvinnor och ohälsa. En kartläggning av långtidssjukskrivna kvinnor i Sörmland (RFV INFORMERAR 1998:1)

Utvecklingen av handikappersättning och vårdbidrag under nittioalet. Rapport till regeringen (RFV ANSER 1998:7)

Uppdrag 6 i regleringsbrev för Försäkringskassorna 1997. Ärenden där särskilda

skäl beaktas vid beslutet om förtidspension/sjukbidrag. Rapport till regeringen (RFV ANSER 1998:6)

Bilstöd till handikappade - redovisning av regeringsuppdrag (RFV REDOVISAR 1998:6)

Effekter av nya kriterier för rätt till sjukpenning och förtidspension (Rapport till regeringen RFV ANSER 1998:5)

Försäkringskassornas handläggning av ohälsöförsäkringarna. Tillsynsrapport om RFV:S ohälsouppföljning på samtliga försäkringskassor under åren 1996 och 1997 (RFV ANSER 1998:4)

Dagmar 435 – Projektredovisningar tillhörande uppföljning av den särskilda ersättningen för rehabiliterings- och behandlingsinsatser inom hälso- och sjukvården år 1996 (RFV REDOVISAR 1998:3)

Dagmar 435 – en uppföljning av den särskilda ersättningen för rehabiliterings- och behandlingsinsatser inom hälso- och sjukvården år 1996 (RFV REDOVISAR 1998:2)

Ålderdom

Efterlevandepension – tillsynsrapport (RFV REDOVISAR 1999:1)

Övriga publikationer

Rättviseboken. Likformig och rättvis tillämpning av socialförsäkringslagstiftningen

Assistansersättning – översyn av ersättningen för personlig assistans. Rapport till regeringen (RFV ANSER 1999:1)

Underhållsstöd m m – förslag om ändringar i lagen (RFV ANSER 1998:9)

SOCSAM – tidiga erfarenheter. En lägesrapport (Finansiell samordning 1998:2)

Regeringsrättens domar. Juli 1995-Juni 1998. En rättsfallsöversikt (RFV ANSER 1998:8)

Tandvårdstaxan 1997 (RFV REDOVISAR 1998:11)

Kvinnor och män tycker om service. En genderanalys av försäkringskassans kundundersökning (RFV REDOVISAR 1998:9)

Social insurance expenditure in Sweden 1996–1999. Who gets the money and how is the insurance financed?

Trygghet genom lag och avtal

Work Incapacity & Reintegration (RFV & Sahlgrenska Universitetssjukhuset 1998)

Politikerrollen i SOCSAM. Gotland, Grästorp, Hisingen i Göteborg, Finspång och Stenungsund (Finansiell samordning 1998:1)

Utvecklingsprojekt vid försäkringskassorna. Redovisning av de särskilda projektmedlen för budgetåret 1997 (RFV REDOVISAR 1998:8)

Socialförsäkringens omfattning 1996–1999. Vem får pengarna och hur finansieras försäkringen (RFV REDOVISAR 1998:7)

Försäkringskassan bedömer Riksförsäkringsverket (RFV REDOVISAR 1998:5)

En socialförsäkring för kvinnor och män – en kartläggning ur ett genderperspektiv (RFV REDOVISAR 1998:1)